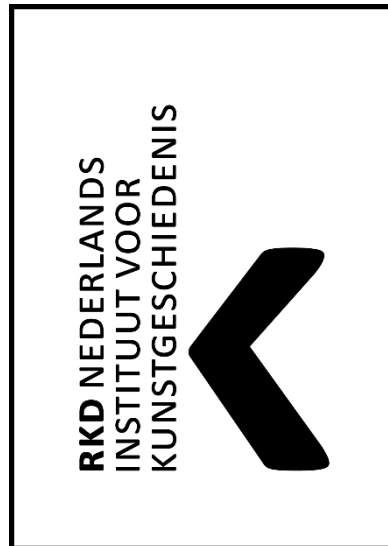

STICHTING RKD – NEDERLANDS INSTITUUT VOOR KUNSTGESCHIEDENIS
JAARVERSLAG 2022

28 MAART 2023

JAARVERSLAG RKD – NEDERLANDS INSTITUUT VOOR KUNSTGESCHIEDENIS 2022

BESTUURSVERSLAG	4
BETROUWBARE SAMENWERKINGSPARTNER	4
Ger Luijten (1956-2022)	4
Het RKD 90 jaar	4
Het RKD na de pandemie	5
Verlaging subsidie Publieksactiviteiten	5
Visitatie	5
Diversiteit en inclusie	5
Digitaal Huis	5
<i>RKD Research</i>	6
Huisvesting	6
I. HET RKD: EEN UNIEKE RIJKSCOLLECTIE, EEN UNIEKE POSITIE	7
1.1 Samenwerking: Musea	8
1.2 Samenwerking: Wetenschap	9
1.3 Samenwerking: Publiek	9
II. PUBLIEKSBEREIK: FEITEN EN CIJFERS	11
2.1 Studiezaal	11
2.2 Online	11
2.3 Google Adwords	12
2.4 Nieuw: dashboard en webshop	12
2.5 Presentaties en programmering	12
2.6 Audiovisuele middelen	14
2.7 Pers en publiciteit	14
2.8 Kunstwetenschappelijke activiteiten	14
III. COLLECTIES	17
3.1 Acquisitie	17
3.2 Archieven	18
3.3 Bibliotheek	19
3.4 Digitalisering en digitale collecties	20
3.5 Databeheer	21
3.6 Collectiebehoud en -beheer	21
3.7 Dienstverlening	22
3.8 Projecten	22
IV. KUNSTHISTORISCH ONDERZOEK: <i>ARTS OF THE LOW COUNTRIES IN CONTEXT</i>	24
4.1 Valorisatie	24
4.2 Positionering	24
4.3 Focus	25
4.4 Resultaten	25

V.	HET RKD: DIGITAAL HUIS VAN DE KUNSTGESCHIEDENIS	28
5.1	Moderne werkplek binnen het RKD	28
5.2	Fundering	28
5.3	Nieuwe online werkruimten: <i>RKD Research</i>	28
VI.	HUIS VAN DE KUNSTGESCHIEDENIS: EEN NIEUW PUBLIEKSCONCEPT	31
6.1	Noodzakelijke voorbereidingen	31
6.2	Huisvesting huidige locatie: risico's en termijnen	31
VII.	FINANCIËN	32
7.1	Inleiding	32
7.2	Exploitatieresultaat	32
7.3	Eigen vermogen, bestemmingsfondsen en -reserves	35
7.4	Financiële positie ultimo 2022	35
7.5	Begroting 2023	37
7.6	Risicoanalyse	38
VIII.	CODES: GOVERNANCE, FAIR PRACTICE, CULTURELE DIVERSITEIT EN INCLUSIE	40
IX.	VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	42

JAARREKENING 2022

I.	BALANS	4
II.	EXPLOITATIEREKENING	5
III.	TOELICHTINGEN	
3.1	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	7
3.2	Toelichting op de balans	9
3.3	Toelichting op de exploitatierekening	13
IV.	OVERIGE GEGEVENS	
4.1	Controleverklaring	19
V.	BIJLAGEN	
5.1	Prestatieverantwoording t.b.v. Ministerie van OCW	25
5.2	Aanvullend overzicht inzake model t.b.v. Ministerie van OCW	27
5.3	Bijlage inzake OCW-projectsubsidie '2020 Digitale Toegankelijkheid	28

BESTUURSVERSLAG 2022

BETROUWBARE SAMENWERKINGSPARTNER

Het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD) maakt kennis en informatie over kunst van de Nederlanden in internationale context wereldwijd toegankelijk voor musea, wetenschap en publiek. Sinds 1932 is ons instituut een betrouwbare bron en samenwerkingspartner. Sinds 2016 is het RKD op grond van de Erfgoedwet belast met de zorg voor het beheer van museale cultuurgoederen van de Staat of andere cultuurgoederen. In de periode 2021-2024 bestaat de rijkssubsidie in het kader van de Erfgoedwet uit budgetten voor huisvesting, collectiebeheer en (publieks)activiteiten.

Het jaar 2022 is het tweede jaar van de cultuurplanperiode 2021-2024. In ons *Huis van de Kunstgeschiedenis. Beleids- en activiteitenplan RKD 2021-2024* hebben wij een inspirerend plan gepresenteerd met als rode draad de verwezenlijking van een nieuw *fysiek* en *digitaal* onderkomen voor het RKD: wij willen een (t)huis realiseren voor inspiratie, ontmoeting en verbinding, een plek waar onze missie en strategische doelstellingen verankerd zijn en waar onze doelgroepen zich welkom weten.

In de periode 2021-2024 heeft het RKD als belangrijkste strategische doelstellingen:

1. verhuizing naar een uitnodigende locatie;
2. transitie van analoge naar digitale collectieontsluiting;
3. ontwikkeling tot hét kennisnetwerk en platform binnen eigen domein;
4. verrichten van wetenschappelijk en maatschappelijk gewaardeerd onderzoek;
5. sterke zichtbaarheid en gebruik van diensten bij huidige en nieuwe doelgroepen;
6. een gediversifieerd eigen verdienvermogen.

Per doelstelling zijn meer specifieke prestatie-indicatoren geformuleerd. Deze worden in het verslag behandeld.

Het RKD is sinds langere tijd in transitie, onder meer met betrekking tot de verrijking en valorisatie van onze collecties, ons digitale bereik, de ontwikkeling van het kunsthistorische onderzoeksplatform *RKD Research* en de organisatie van collectie-, onderzoeks-, tentoonstellings- en opleidingsprojecten en -activiteiten. In onze heringerichte publieks- en presentatieruimte zijn mogelijkheden gerealiseerd voor studie, ontmoeting, verbinding en verdieping. Het RKD is van meerwaarde door samen te werken met een groot aantal (inter)nationale partners, en door de genereuze ondersteuning van fondsen en particulieren.

GER LUIJTEN (1956-2022)

Op 19 december 2022 overleed Ger Luijten onverwacht op 66-jarige leeftijd. Sinds 2010 was hij in zijn hoedanigheid als directeur van de Fondation Custodia qualitate qua lid van onze Raad van Toezicht met de portefeuille Musea. Bevlogenheid. Aanstekelijk enthousiasme. Kennis. Kunde. Kennerschap. Tomeloze energie. Het zijn slechts enkele, nauwelijks toereikende epitheta voor een man die het leven omarmde en daar via de beeldende kunsten, muziek en literatuur mede vorm aan gaf. Ger was bovendien een fijne collega en een buitengewoon warme persoonlijkheid, die je immer gastvrij ontving. Hij droeg het RKD een groot en warm hart toe en trad tot het allerlaatste moment als onvermoeibaar ambassadeur voor ons instituut op. Ook het RKD mist hem node.

HET RKD 90 JAAR

In 2022 vierde het RKD haar negentigjarig bestaan met de jubileumtentoonstelling *90 jaar RKD. Acquisities 1932-2022*. Aan de hand van een vijftal kenmerkende thema's en tientallen objecten uit de collectie De Stijl-archieven, ZERO-archieven, fotoalbums, technische documentatie en archieven van kunsthistorici – werd de rijke historie van ons instituut verteld.

HET RKD NA DE PANDEMIE

Het RKD kon in februari 2022 de deuren weer openen, naar nu blijkt structureel. De pandemie heeft een wissel getrokken op onze programmering en bedrijfsvoering. Weliswaar kon het RKD gedurende de pandemie voortbouwen op eerdere investeringen in digitalisering, de digitale inrichting van kernadministraties en onze online-dienstverlening, tegelijkertijd konden publieksevenementen en educatieve activiteiten geen doorgang vinden of in aangepaste vorm. De ‘heropening’ betekende niet dat ons publiek per direct weer de weg naar het RKD wist te vinden. Het duurde enige maanden alvorens onze programmering aan de nieuwe situatie was aangepast.

VERLAGING SUBSIDIE PUBLIEKSACTIVITEITEN

Medio 2021 besloot CODART na bijna vijftien jaar eenzijdig de samenwerking met het RKD op te zeggen. OCW besloot daarop onze subsidie Publieksactiviteiten voor de periode 2022-2024 met in totaal € 605K te korten. Desalniettemin werden in 2022 verscheidene internationale activiteiten voor onze doelgroepen georganiseerd; ook in 2023-2024 staan dergelijke activiteiten geprogrammeerd. CODART laat sinds 2022 de conservatoren van het RKD niet meer toe als ‘volwaardig lid’ en erkent het RKD niet als een rijksmuseum binnen de Erfgoedwet.

Het auditorium van het RKD in Den Haag, foto: Fred Ernst

VISITATIE

In december 2022 bood het RKD ons *Visitatierapport RKD 2022* aan de staatsecretaris OCW aan. Evenals bij de andere Rijksmusea lag de focus bij deze visitatie op de thema's kwaliteit, maatschappelijke relevantie en vitaliteit. Het RKD kijkt terug op een intensief, constructief én inspirerend visitatie- en zelfevaluatieproces, resulterend in een gedegen rapport met talrijke aanbevelingen.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Het RKD heeft met betrekking tot ‘diversiteit en inclusie’ nog een weg te gaan, ook al hebben wij voor wat betreft acquisitie, onderzoek en presentatie stappen gezet. Nadere stappen gaan wij ook zetten voor wat betreft de samenstelling van ons personeelsbestand, waarvan eind 2022 ca. 10% (van de 60 FTE) een diverse achtergrond heeft, ca. 70% is vrouw. ‘Diversiteit en inclusie’ is een vast onderdeel van ons jaarlijkse monitorgesprek met OCW.

DIGITAAL HUIS

De visitatiecommissie pleit voor een meer “*radicale digitale strategie*”. Tegelijkertijd merkt zij op dat het RKD deze (extra) uitdagingen moeilijk kan realiseren, omdat het reeds jaren nauwelijks kan rondkomen en in financieel opzicht “*niet veel vet op de botten*” heeft. Momenteel digitaliseert het RKD op omvangrijke, selectieve

en merendeels projectmatige wijze, onder meer via het nationale programma Metamorfoze. Voor het vergroten van de digitale toegankelijkheid van onze beeldcollectie (vijf miljoen objecten, tien miljoen scans) is het RKD een lening aangegaan bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Digitaliseren als zodanig is anno 2022 niet zozeer de uitdaging; wél het wereldwijd innovatief kunnen presenteren van data, breed toegankelijk, waardevol en zichtbaar voor gebruikers, conform de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed en de DERA met behulp van LOD. Onze recente ervaringen met *RKD Research* en *Van Gogh Worldwide* – beide innovatieve platforms, gebaseerd op die DERA, inclusief LOD – tonen dat aan.

Met dergelijke bruikbare en zichtbare, digitale toegankelijkheid zijn omvangrijke investeringen in geld, tijd en middelen gemoeid, inclusief een ingrijpende organisatorische transformatie. In de meerjarenbrief *De kracht van creativiteit* wijst OCW op de noodzaak en de unieke mogelijkheden van digitalisering en digitale toegankelijkheid. De middelen van het RKD om die mogelijkheden te benutten schieten reeds jaren tekort.

RKD RESEARCH

RKD Research kent een lange geschiedenis. Wat in 2014-2015 begon als een ‘simpel’ idee om onze beeldcollectie te kunnen digitaliseren en online te kunnen brengen (vergelijkbaar met *RKD Explore*), is in 2022 een transitioneel (organisatie)proces geworden teneinde een geheel, nieuw digitaal *Huis voor de kunstgeschiedenis* te ontwikkelen en te implementeren, dat wil zeggen een *state of the art* online (onderzoeks)platform voor kunsthistorisch onderzoek wereldwijd.

Mede op basis van een ‘subsidie met terugbetaalverplichting’ (RVO, *Toekomstfonds voor onderzoeksinfrastructuren*) met onderliggende businesscase is in 2021-2022 ook samenwerking gezocht met een internationale, wetenschappelijke uitgever teneinde (een deel van) de ontwikkel- en beheerkosten op langere termijn in zekere, maar niet voldoende mate ‘terug te kunnen verdienen’. De ontwikkeling van *RKD Research* is begin 2022 in een stroomversnelling gekomen, opdat eind mei 2022 een MVP kon worden gepresenteerd, die als basis diende voor de verdere ontwikkeling richting een ‘soft’ en ‘hard’ launch in Q3 2023. Genoemde businesscase betreft in de grond een (meerjaren)begroting voor de ontwikkeling van ons nieuwe, innovatieve digitale Huis teneinde onze ‘wettelijke taak’ als rijksmuseum met de opdracht een rijkscollectie -- ook een digitale -- te behouden, te beheren, te onderzoeken en aan het publiek te presenteren.

Het RKD werkt dagelijks aan deze taak middels het vergroten van de digitale toegankelijkheid van kwaliteitsvolle data voor musea, wetenschap en publiek. De huidige financiële middelen van het RKD schieten daarvoor echter tekort. In deze, ook financiële uitdaging staat het RKD niet alleen, zoals ook uit het *Onderzoeksrapport Kostenontwikkeling Digitaal Erfgoed* van de Auditdienst Rijk naar voren komt. Wij vragen OCW ons in het kader van de in dit rapport benoemde ‘structurele kostenstijgingen’ een helpende hand te bieden, wil het RKD van meerwaarde kunnen blijven. Die ‘helpende hand’ ziet het RKD vooraleerst in het ondersteunen door OCW van perspectiefvolle aanvragen voor de verdere ontwikkeling van ons *Digitale Huis* conform de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed en de DERA.

HUISVESTING

De commissie adresseert in haar rapport de nijpende huisvestingssituatie van het RKD. Enig lichtpuntje in de voortdurende huisvestingsduisternis is dat OCW voor het eerst in bijna een decennium het RKD direct betreft bij de huidige huisvestingsproblematiek en mogelijke (toekomstige) huisvestingsopties. Ten aanzien van onze toekomstige huisvesting vraagt het RKD zeker geen hoofdprijs. Wij ambiëren een gastvrije en toegankelijke locatie midden in de samenleving om daadwerkelijk als divers en inclusief, fysiek en digitaal *Huis voor de kunstgeschiedenis* voor ‘ontmoeting, verbinding en verdieping’ te kunnen functioneren. Erfgoed is immers van en voor iedereen.

I. HET RKD: EEN UNIEKE RIJKSCOLLECTIE, EEN UNIEKE POSITIE

Op basis van de schenkingen van Cornelis Hofstede de Groot, Eltjo van Beresteyn en Frits Lugt heeft het RKD sinds 1932 een imposante (rijks)collectie opgebouwd. Zo'n zestien kilometer aan beelddocumentatie, boeken, veiling- en tentoonstellingscatalogi, originele prenten en tekeningen, en aan archieven van kunstenaars, kunsthandelaren, veilinghuizen, galleries, kunsthistorici, verzamelaars, kunstcritici en vormgevers is sindsdien verzameld. Deze collectie wordt jaarlijks verrijkt met bijzondere objecten, onmisbaar voor musea, wetenschap en publiek.

Selectie uit het archief Galerie Van Diemen bij het RKD, foto: Gerrit Schreurs

Het RKD heeft daarbij in de verschillende domeinen en velden een verbindende rol. De instelling, sinds 2020 ook geregistreerd als museum, staat midden in de driehoek van musea, wetenschap en publiek. Hierbinnen verrichten wij onderzoek en delen wij kennis en informatie ten behoeve van de verschillende doelgroepen, onder meer via publicaties, presentaties en tentoonstellingen:

1. *vertegenwoordigers uit de kunst- en cultuursector*: musea, universiteiten en kennisinstututen;
2. *vertegenwoordigers uit de kunst- en cultuursector*: kunsthandel en veilingwezen;
3. *cultuurdragers*, waaronder particuliere verzamelaars;
4. *studenten*, vooral de geesteswetenschappen en het kunstonderwijs;
5. een breder, *in kunst en cultuur geïnteresseerd publiek*, op zoek naar verdieping.

1.1 SAMENWERKING: MUSEA

Het RKD werkt samen met een groot aantal (inter)nationale musea en erfgoedinstellingen, waaronder de Museumvereniging (Kring Rijksmusea). Het RKD heeft onder meer structurele samenwerkingsverbanden met de Fondation Custodia (Parijs) en het Rubenianum (Antwerpen). Met het Van Gogh Museum, het Kröller-Müller Museum, het Stedelijk Museum Alkmaar, het Kunstmuseum Den Haag en de European Society for Nineteenth-Century Art (ESNA) zijn samenwerkingsovereenkomsten getekend t.b.v. tentoonstellings- en onderzoeksprojecten en activiteiten.

FONDATION CUSTODIA – COLLECTION FRITS LUGT

Frits Lugt is een van de grondleggers van het RKD en medeoprichter van de Fondation Custodia. Samenwerking met, en het steunen van, het RKD is door de Fondation Custodia statutair vastgelegd. Ter nagedachtenis aan Jacoba Lugt-Klever (1888-1969), echtgenote van Frits Lugt, stelt deze stichting in samenwerking met het RKD een tweejarig fellowship beschikbaar voor kunsthistorisch onderzoek.

Joyce Zelen, eerste Jacoba Lugt-Klever Fellow, foto: Erik Smits

EUROPEAN SOCIETY FOR NINETEENTH-CENTURY ART (ESNA)

ESNA is het enige Europese netwerk van conservatoren en onderzoekers van kunst uit de periode ca. 1800-1920. Samen met het RKD streeft ESNA ernaar dit kennisdomein toegankelijker te maken voor musea, wetenschap én publiek. ESNA heeft ruim 100 leden in zo'n 25 musea in circa tien landen. In 2019 ondersteunde het RKD verschillende activiteiten van ESNA, waaronder een tweetal seminars. Met de Stichting ESNA is een samenwerkingsovereenkomst getekend (tot 1 januari 2025).

ONDERZOEKSINSTITUUT RUBENIANUM

Sinds 2013 werken het Rubenianum (Antwerpen) en het RKD structureel samen op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Het Rubenianum maakt gebruik van digitale infrastructuur van het RKD. Op deze

wijze wordt de digitale collectie Vlaamse kunst van de zestiende en zeventiende eeuw dagelijks verrijkt en voor het publiek toegankelijk gemaakt.

VERENIGING NEDERLANDSE KUNSTHISTORICI (VNK)

De VNK, opgericht in 1939, telt meer dan duizend leden en biedt kunst- en architectuurhistorici een platform voor ontmoeting, discussie en advies. Ook vertegenwoordigt de VNK gemeenschappelijke kunsthistorische belangen. Het RKD biedt de vereniging een thuishaven, beheert haar archief en ondersteunt activiteiten.

1.2 SAMENWERKING: WETENSCHAP

Op nationaal niveau is het RKD ingebed in de Onderzoekschool Kunstgeschiedenis (OSK) en het netwerk Rijkskennisinstellingen (RKI). Met Huygens ING (KNAW) wordt intensief samengewerkt. Binnen RIHA worden onderzoeksprojecten afgestemd/ontwikkeld met internationale collega-instellingen als The Frick Reference Library (New York), het Institut de l'Histoire de l'Art (Parijs), het Zentral Institut für Kunstgeschichte (München) en het Getty Research Institute (Los Angeles).

RIJKSKENNISINSTELLINGEN (RKI)

Het RKI-netwerk is een samenwerkingsverband op nationaal niveau van instellingen die een belangrijke kenniscomponent in hun taken hebben en in dat kader onderzoek verrichten. De RKI's zijn een integraal onderdeel van het nationale kennislandschap. Het netwerk heeft als doel het vergroten van de toegevoegde waarde van individuele Rijkskennisinstellingen voor de Nederlandse samenleving.¹

ONDERZOEKSCHOOL KUNSTGESCHIEDENIS (OSK)

De OSK is het landelijke samenwerkingsverband van de kunsthistorische opleidingen en enkele musea en erfgoedinstellingen.

ASSOCIATION OF RESEARCH INSTITUTES IN THE HISTORY OF ART (RIHA)

RIHA is een netwerk van 35 internationale onderzoeksinstituten, waarmee het RKD samenwerkt en afstemming zoekt, zeker waar het de kunst van de Nederlanden betreft. Het RKD participeert in het nieuwe platform van het digitale kunsthistorische tijdschrift van RIHA, www.riha-journal.org.

PHAROS

Pharos, het International Consortium of Photo Archives (ontstaan in 2013) telt veertien instellingen wereldwijd. In 2021 heeft het consortium verdere stappen gemaakt in haar samenwerking. Zo werd de aangevraagde subsidie van de Mellon Foundation zichtbaar en tastbaar in een eerste bètaversie van een gezamenlijke portal waarin een aantal beeldcollecties van de partners zichtbaar zijn. Binnen de samenwerking wordt kennis gedeeld ten aanzien van digitalisering, en wordt geëxperimenteerd met nieuwe (digitale) onderzoekstools. Op het terrein van auteursrecht is gezamenlijke expertise ingehuurd. Zie: pharosartresearch.org.

1.3 SAMENWERKING: PUBLIEK

Het RKD is voor veel partijen een aantrekkelijke en vanzelfsprekende partner. Kunsthandels, veilinghuizen, stichtingen en bedrijven maken gebruik van haar diensten. Fondsen dragen bij om projecten te kunnen realiseren, de Vrienden bieden waar nodig ondersteuning. De aard van de samenwerking varieert van bijdragen aan de ontwikkeling van activiteiten tot structurele *partnerships* binnen digitaliseringstrajecten, programma's, publicaties en onderzoeken.

¹ Leden zijn: Centraal Planbureau, Centraal Bureau voor de Statistiek, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut, Naturalis Biodiversity Center, Nederlands Forensisch Instituut, Planbureau voor de Leefomgeving, RKD – Nederlands Instituut voor kunstgeschiedenis, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Rijkswaterstaat, Sociaal en Cultureel Planbureau en Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Zie: www.rivm.nl/rijkskennisinstellingen.

FONDSEN

Om haar ambities te kunnen realiseren, doet het RKD in toenemende mate een beroep op de medewerking van fondsen. In 2022 hebben zij ruim € 358K toegezegd voor negen projecten. Het RKD krijgt dankzij *Metamorfoze*, het Nationaal Programma voor het Behoud van het Papieren Erfgoed, de gelegenheid de archieven van de sociëteiten Pulchri en Arti en Kunstenaarsvereniging de Onafhankelijken te digitaliseren. Het onderzoeksproject rond vrouwelijke verzamelaars wordt breed gesteund door o.a. Vereniging Rembrandt, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de Wilhelmina Drucker Fundatie, die projecten steunt die voorbouwen op de eerste feministische golf. Een bijdrage van de Samuel H. Kress Foundation stelt ons in staat de *Marks on Art* database van zeventiende-eeuwse paneelmarkttekens te ontwikkelen. Een vijftal Utrechtse fondsen, als laatste voorbeeld, ondersteunde onze instelling voor de realisering van het publiekboek over de stadswaltekeningen van Herman Saftleven.

De genoemde fondsen onderstrepen het streven van het RKD naar de realisering van projecten met een zo groot mogelijke nationale en internationale, wetenschappelijke én maatschappelijke relevantie.

Boekpresentatie van *Wandelen over de Utrechtse stadswal*. *Tekeningen van toen en foto's van nu*, foto: Paulus van Dorsten

VRIENDENSTICHTING CORNELIS HOFSTEDE DE GROOT

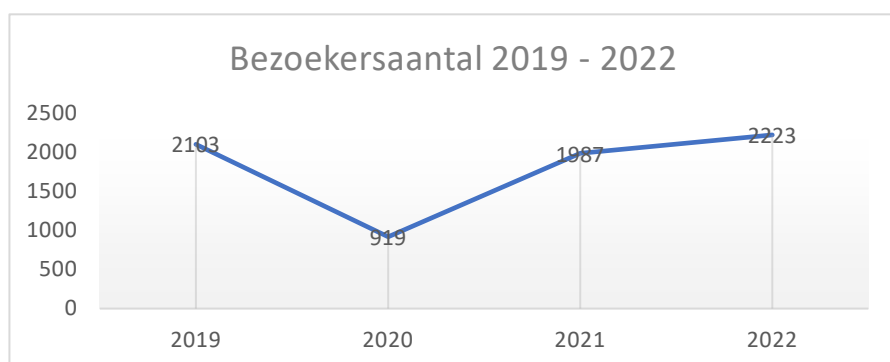
De Vrienden van het RKD spannen zich in om de kring van geïnteresseerden in het werk van het RKD in binnen- en buitenland te vergroten en het instituut financieel te ondersteunen bij bijzondere projecten, aankopen en activiteiten. In 2022 ondersteunden zij de publieksuitgave, de tentoonstelling en de RKD Study over Herman Saftleven (1609-1685), de afronding van het crowdsourcing project rond de Amsterdamse archiefaantekeningen van Abraham Bredius en het symposium *Close Encounters* n.a.v. de lancering van de digitale Engelse versie van het hoofdstuk over Groot-Brittannië in Horst Gersons *Ausbreitung und Nachwirkung der holländischen Malerei des 17. Jahrhunderts* (1942).

II. PUBLIEKSBEREIK: FEITEN EN CIJFERS

2.1 STUDIEZAAL

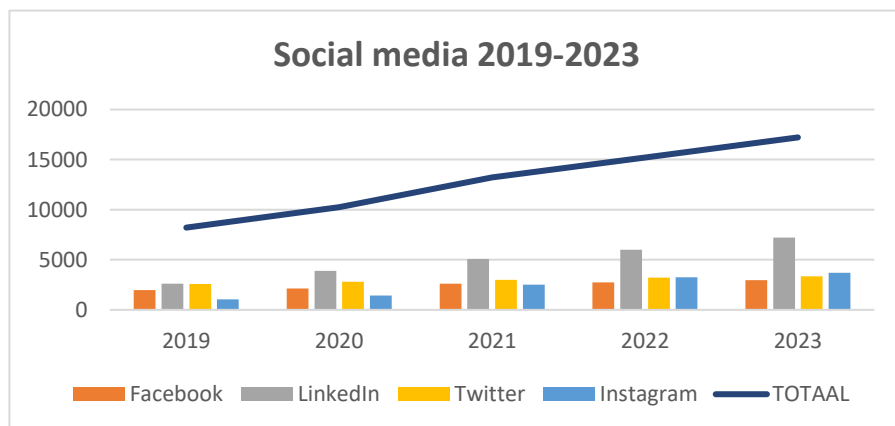
In 2022 verkocht het RKD 487 dag- en jaarpassen, een afname van 1,6 % t.o.v. 2021. Doordat we gelukkig vaker geopend waren, steeg het aantal bezoeken aan onze studiezaal met 15,5 % naar 1.937. De vanwege corona ingevoerde digitale opzoekdienst daalde daarentegen sterk, van 253 aanvragen in 2021 naar 34 aanvragen in 2022.

Bezoekers	2020	2021	2022
Aantal individuele bezoekerstransacties (dagpassen en jaarpassen)	425	495	487
Digitale opzoekdienst	143 (vanaf juni)	253	34
Bezoeken studiezaal			1937

2.2 ONLINE

Het online bereik via social media en digitale nieuwsbrief maakte wederom een substantiële groei door. Het aantal volgers van onze social media steeg met meer dan 13% tot ruim 17.200.

Het aantal abonnees van de digitale nieuwsbrief is gegroeid van 3.415 naar 3.794, een stijging van 11,1%. In 2021 ontvingen abonnees zes nieuwsbrieven, in 2022 acht. Het gemiddelde openingspercentage was 48%. Naast de kwantitatieve groei bleek uit een in januari 2022 gehouden bescheiden online enquête onder de nieuwsbriefabonnees ook een kwalitatieve groei: 93% van de respondenten was zeer tevreden over de onderwerpen, vormgeving, tekstlengte en taalgebruik.

WEBSITES

Het aantal bezoeken aan de website is daarentegen in vergelijking met 2021 licht gedaald met 4,8% naar 1.548.599 bezoeken, wat neerkomt op 4.243 bezoeken per dag.

Jaar	aantal bezoeken	aantal bezochte pagina's
2019	1.250.523	5.471.404
2020	1.504.545 (+20,1%)	6.345.184
2021	1.626.637 (+8,1%)	6.725.497
2022	1.548.599 (-4,8%)	6.346.747

De *RKD Studies* werden 15.724 keer bezocht. Een toename t.o.v. 2020 (12.670) en 2021 (13.612). Inclusief de *Studies* werd de website van het RKD 1.564.723 maal bezocht.

2.3 GOOGLE ADWORDS

Het RKD adverteerde ook in 2022 via Google Ads, het online advertentieprogramma van Google. Hiervoor maakt het RKD gebruik van Google Grant, een beurs die non-profit organisaties in staat stelt om kosteloos advertenties in te kopen met een totale waarde van \$ 120K per jaar. Het inregelen van deze advertenties is belegd bij een extern bureau, INTK. Afgelopen jaar zijn de advertenties ruim 88.560 keer weergegeven op Google. Hier is vervolgens 19.140 keer op doorgeklikt naar onze site. Het doorklikpercentage (CTR) was 22%.

2.4 NIEUW: DASHBOARD EN WEBSHOP

De monitoring van alle online activiteiten is substantieel verbeterd dankzij het Dashboard dat INTK voor het RKD heeft ingericht. In een oogopslag zijn het aantal berichten, het berichtbereik, de interactie, de best presterende berichten en gegevens van de doelgroep inzichtelijk, waardoor hier beter op kan worden ingespeeld.

In oktober 2022 is de nieuwe webshop opgeleverd, die zowel voor publiek als voor medewerkers gebruiksvriendelijker is. Deze webshop heeft een aantal nieuwe functies, waaronder de mogelijkheid klanten direct terug te kunnen betalen bij een annulering, het kunnen inregelen van kortingscodes en boekingscapaciteit voor evenementen en een donatieknop.

2.5 PRESENTATIES EN PROGRAMMERING

Via integrale programmering bereikte het RKD afgelopen jaar een divers publiek. Wij organiseerden in totaal 57 events voor 2.223 deelnemers, waarvan 50 live events voor 1.806 bezoekers en 7 online events voor 417 deelnemers. Dit komt neer op een groei van 11,8% t.o.v. 2021.

90 JAAR RKD. ACQUISITIES 1932-2022

Op 24 mei opende de jubileumtentoonstelling *90 jaar RKD. Acquisities 1932-2022* in eigen huis. Deze expositie toonde kenmerkende objecten binnen vijf thema's uit de collectie: De Stijl-archieven, ZERO-archieven, fotoalbums, technische documentatie en archieven van kunsthistorici. Tijdens de opening, door de voorzitter van de Commissie Collectie Nederland Sybrand Buma, waren 89 gasten aanwezig en in de maanden erna verzorgden we onder meer twee lunchlezingen rondom de thematiek van de expositie.

DE STADSWALLEN VAN UTRECHT DOOR DE OGEN VAN HERMAN SAFTLEVEN EN MAITE MEIJLINK

De tweede tentoonstelling in eigen huis was getiteld *De Stadswallen van Utrecht door de ogen van Herman Saftleven en Maite Meijlink*. Deze toonde een selectie tekeningen van Saftleven naast een eigentijdse interpretatie van deze tekeningen door fotograaf Maite Meijlink. De tentoonstelling werd geopend op 29 november in het bijzijn van 79 gasten. Kort voor deze expositie verscheen het bijbehorende publieksboek *Wandelen over de Utrechtse stadswal. Tekeningen van toen en foto's van nu*. Hiervoor organiseerde het RKD i.s.m. Het Utrechts Archief op 25 november in Utrecht een boekpresentatie die werd bijgewoond door 75 genodigden. In 2023 verschijnt ter afsluiting ook de digitale *RKD Study* over Herman Saftleven, waarin al zijn Utrechtse stadswaltekeningen worden beschreven.

Bezoekers tijdens de opening van de expositie *90 jaar RKD. Acquisities 1932-2022*, foto: Eveline van Egdom

SYMPOSIA EN EXPERT-MEETINGS

Gelukkig lukte het dit jaar weer om een aantal (internationale) symposia en expert meetings voor professionals te organiseren. Zo realiseerde het RKD begin juni 2022 samen met de Universiteit van Amsterdam de driedaagse HNA (Historians of Netherlandish Art) conferentie, waarbij we op de programmadag in Den Haag 220 internationale gasten in het RKD verwelkomden.

In september organiseerde het RKD in eigen huis samen met de Britse ambassade, de Universiteit van Amsterdam en het Courtauld Institute of Art het tweedaagse symposium *Close Encounters*, n.a.v. de lancering van de digitale Engelse versie van het hoofdstuk over Groot-Brittannië in Horst Gersons *Ausbreitung und Nachwirkung der holländischen Malerei des 17. Jahrhunderts* (1942). 83 internationale deelnemers verdiepten zich in de culturele uitwisseling tussen de Nederlanden en Groot-Brittannië tussen 1600 en 1800. Verder vond onder meer voor een kleine groep van 24 professionals de expert meeting *Marks on Art* plaats.

Groepen studenten van 7 universiteiten en de Reinwardt Academie volgden dit jaar 21 masterclasses, waarvan het grootste gedeelte op locatie in het RKD – de studenten van de KU Leuven kozen voor de optie om twee masterclasses online te volgen. Op deze manier maakten 353 studenten kennis met het RKD en werden zij door een groot aantal conservatoren wegwijs gemaakt in onder meer herkomst- en bronnenonderzoek.

WEEKEND VAN DE WETENSCHAP EN DE HAAGSE MUSEUMNACHT

In oktober verwelkomde het RKD bezoekers tijdens het *Weekend van de Wetenschap* en nam het RKD voor het eerst, in samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek en het Literatuurmuseum, deel aan de *Haagse*

Museumnacht. Deze nacht hebben we 130 bezoekers mogen ontvangen voor een vaak eerste kennismaking met het RKD. De deelnemende instituten hebben de samenwerking als positief ervaren en n.a.v. dit evenement een kwartaaloverleg in het leven geroepen met als doel intensiever samen te werken bij programmering voor publiek. Het Nationaal Archief sluit hierbij aan.

LEZINGEN

Verder verzorgde het RKD ook lezingen op locatie, waaronder twee in het Stadmuseum Rhenen over werk van Jan van Goyen en een over vrouwen in de kunst op de kunst- en antiekbeurs PAN Amsterdam. Daarnaast had het RKD dit jaar opnieuw een eigen stand op de TEFAF Maastricht, waar bezoekers kennis konden maken met ons instituut.

2.6 AUDIOVISUELE MIDDELEN

In 2022 heeft het RKD weer een aantal audiovisuele middelen gecreëerd, die via diverse kanalen met de doelgroepen zijn gedeeld. We produceerden podcasts over de ‘onterecht vergeten’ kunstenaar Franz Melchers en over Theo van Doesburg, die respectievelijk 464 en 563 keer zijn beluisterd. Bij de jubileumtentoonstelling *90 jaar RKD. Acquisities 1932-2022 maakte het RKD vijf begeleidende filmpjes die veelvuldig werden bekeken via de diverse kanalen waar ze werden uitgezet. Zo werd de Instagram Reel over Dendrochronologie 4.751 keer bekeken, die over Mondriaans horoscoop 1.633 keer en de Reel over familiealbums 2.150 keer.*

2.7 PERS EN PUBLICITEIT

In 2022 was het RKD zichtbaar in diverse landelijke en regionale kranten, kunstvakbladen, online media en op tv. Het nieuws over de recent ontdekte aquarel van Mondriaan in maart werd opgepakt door zowel offline media (o.a. *de Volkskrant*) als digitale media (waaronder *nu.nl*); de online mediawaarde was € 51.500. Conservator Wietse Coppes lichtte de vondst toe in het *NOS Journaal* en de aquarel zelf haalde het Zweedse TV *4 Morning News*.

De Britse Ambassade maakte n.a.v. het symposium *Close Encounters* filmpjes met conservatoren Ellis Dullaart en Rieke van Leeuwen in het Mauritshuis, en deelde die met hun achterban op social media.

In oktober werd de RKD-uitgave *Wandelen over de Utrechtse stadswal. Tekeningen van toen en foto's van nu*, gepresenteerd in Het Utrechts Archief. Bij deze publiëksuitgave hoort een online wandelroute. Een postercampagne in Utrecht vergezelde de verschijning. De publicatie, die nog steeds goed wordt verkocht, kreeg veel aandacht in de regionale Utrechtse pers, o.a. in *Oud Utrecht*, de *Binnenstadskrant*, *UtrechtsNieuws.nl* en *Radio M*.

De online platforms *Erfgoedstem* en *Historiek* plaatsten diverse artikelen van het RKD, ook werden er zes geplaatst op de site van het OSK. Verder had het RKD vaste bijdragen in de (kunst)vakbladen *Article*, *Origine*, *Verzamelkrant*, *Gen*. En *See All This*. In het decembernummer van *See All This*, dat in het teken stond van vrouwelijke kunstenaars, is een uitgebreid artikel van het RKD opgenomen, samengesteld door conservator Kriszti Vákár.

2.8 KUNSTWETENSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN

In 2022 werkte het RKD mee aan een gevarieerd aanbod van bijna tweehonderd kunstwetenschappelijke activiteiten. Hiertoe behoren ca. 65 grote en kleinere bijdragen aan (wetenschappelijke) publicaties, zoals lexica, museum- en tentoonstellingscatalogi en meer publieksgerichte publicaties, 4 nummers van *Oud Holland*, 2 (online) reviews via oudholland.rkd.nl, 5 (online) *RKD Studies* en 1 (online) *RKD Bulletin*. Door corona zijn ca. tien publicaties uitgesteld.

Daarnaast verzorgden medewerkers van het RKD 18 blogs/vlogs/podcasts, 44 colleges en masterclasses, 6 volledige universitaire BA- of MA-cursussen, 33 lezingen/presentaties en werden 5 MA-scripties Kunstgeschiedenis begeleid. De twee, namens de Stichting RKD aangestelde hoogleraren waren in 2021 lid van in totaal vijf promotiecommissies en begeleidden als (co-)promotor elf promovendi.

Activiteit	Aantal
Blog/vlog/podcast/interview	18
(Gast)college/masterclass	44
BA en MA cursussen	6
Lezingen/presentaties	33
Promotiecommissie	5
Promotie (begeleiding)	11
Bijdragen aan publicaties,	65
Publicaties: <i>Oud Holland</i>	4
Publicaties: review <i>Oud Holland</i>	2
Publicaties: <i>RKD Studies</i>	5
Publicaties: <i>RKD Bulletin</i>	1
RKD website	8
Totaal	192

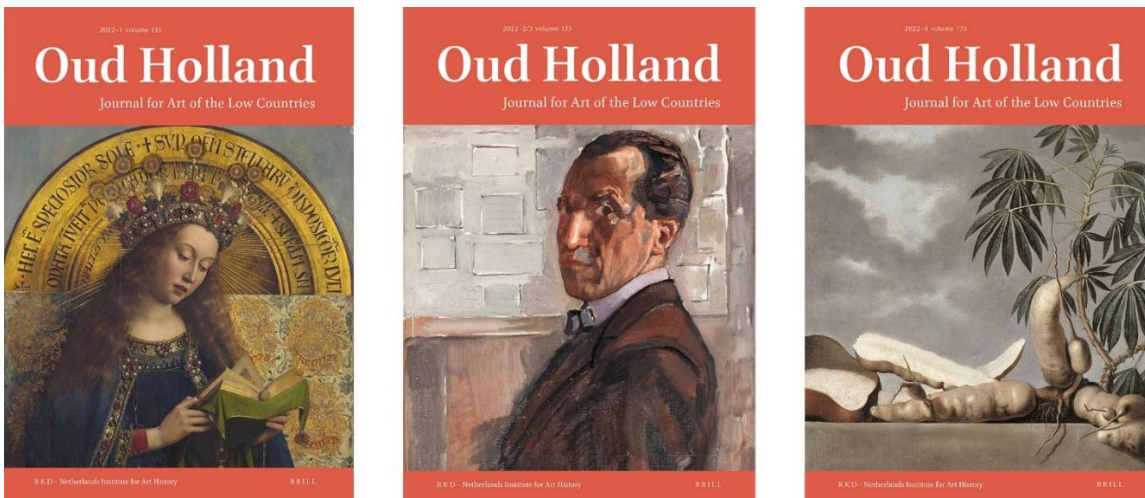
OPLEIDING EN KENNISOVERDRACHT

Als opleider faciliteerde het RKD in 2022 in totaal 17 stageplaatsen, 8 werkervaringsplekken en 21 geassocieerde onderzoekers. Twee medewerkers zijn tevens hoogleraar: prof. Dr. Yvonne Bleyerveld, bijzonder hoogleraar *Kunst op papier* (Universiteit Leiden) en prof. Dr. Chris Stolwijk, gewoon hoogleraar *Nederlandse kunstgeschiedenis in internationale context, 1800-1940* (Universiteit Utrecht).

Verschillende medewerkers verzorgden gastcolleges en masterclasses. In 2021 ontving het RKD circa 400 studenten van verschillende universitaire, kunsthistorische opleidingen ontvangen voor rondleidingen en instructie.

OUD HOLLAND

In 2021 verschenen vier nummers van het oudste kunsthistorische tijdschrift ter wereld *Oud Holland*.

Covers van *Oud Holland - Journal for Art of the Low Countries* 2022 1, 2/3 en 4, jaargang 135

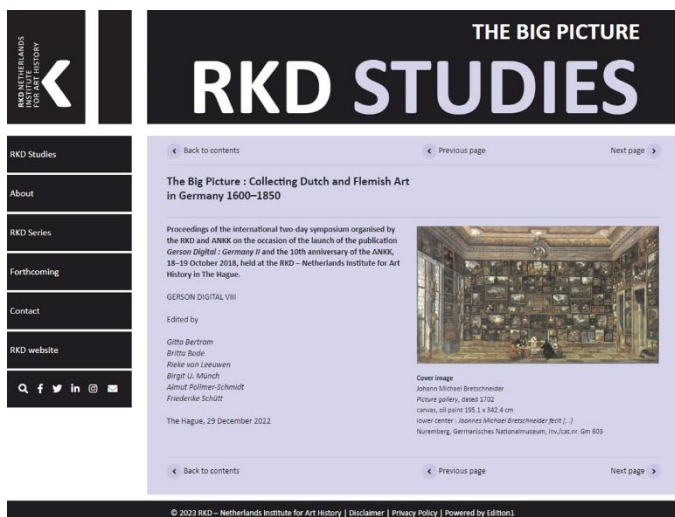
RKD STUDIES

De digitale uitgave *RKD Studies* biedt het resultaat van wetenschappelijk onderzoek naar het oeuvre van een kunstenaar, of van onderzoek naar een specifiek onderwerp binnen het kennisdomein en de collecties van het RKD. Dit dynamische platform heeft een groot bereik en wordt intensief gebruikt. In 2022 werden twee *RKD Studies* gepubliceerd: *The Big Picture. Collecting Dutch and Flemish Art In Germany 1600-1850* en *Gerson Digital: Britain. Dispersal and Legacy of Dutch Painting of the 17th-Century in Britain*. Voor 2023 staat diverse nieuwe *RKD Studies* in de planning.

RKD BULLETIN

Het *RKD Bulletin* is een digitaal tijdschrift, gepubliceerd door het RKD, dat kan verschijnen dankzij een jaarlijkse gift van onze Vrienden. Het *RKD Bulletin* bevat kunsthistorische bijdragen over actueel RKD-gerelateerd onderzoek, geschreven door RKD-medewerkers, geassocieerde en externe onderzoekers, studenten en stagiaires. Daarmee is het niet alleen een podium voor gevorderde onderzoekers, maar ook een proeftuin voor jonge kunsthistorici.

Het *RKD Bulletin* is gericht op een internationaal publiek van conservatoren, wetenschappers, studenten, kunstprofessionals en liefhebbers, en verschijnt zowel in het Nederlands als in het Engels. In 2022 verscheen één nummer.

De websites van *RKD Studies* en *RKD Bulletin*

III. COLLECTIES

De unieke Rijkscollectie van het RKD bestaat uit een buitengewone verzameling van documentatiemateriaal (beeldmateriaal, knipsels, efemera), archieven en een vermaarde en omvangrijke bibliotheek over de kunst en kunstenaars van de Nederlanden wereldwijd. Een uitzonderlijk complete collectie veilingcatalogi van de zeventiende eeuw tot heden is onderdeel van die bibliotheek. Minstens acht verschillende databases beschrijven deze collectie, terwijl aanzienlijke delen van de beeldcollectie inmiddels worden gedigitaliseerd. De digitale vindbaarheid, bruikbaarheid en houdbaarheid heeft de komende jaren onze volle aandacht.

Collectiemateriaal uit het Archief Jan Sluijters, collectie RKD, foto: Gerrit Schreurs

3.1 ACQUISITIE

In 2022 ontving het RKD, naast de reguliere acquisitie, in totaal 107 signaleringen van zowel archieven, beelddocumentatie als bibliotheekmateriaal. Een deel van deze signaleringen werd niet verder gebracht vanwege onvoldoende aansluiting op het collectieprofiel, of omdat het elders beter op zijn plek was. Uiteindelijk zijn 46 signaleringen geaccepteerd.

Werkdossiers van het Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (1997-2003), met een totale omvang van 260 strekkende meter, zijn overgedragen aan de rechtsopvolger, het Mondriaan Fonds, ter overbrenging naar het Nationaal Archief. Aan Stichting Het Rijksmuseum werden overgedragen twee cartouches van de Amsterdamse glasschilder en tekenaar pieter Jansz. (1602-1672).

3.2 ARCHIEVEN

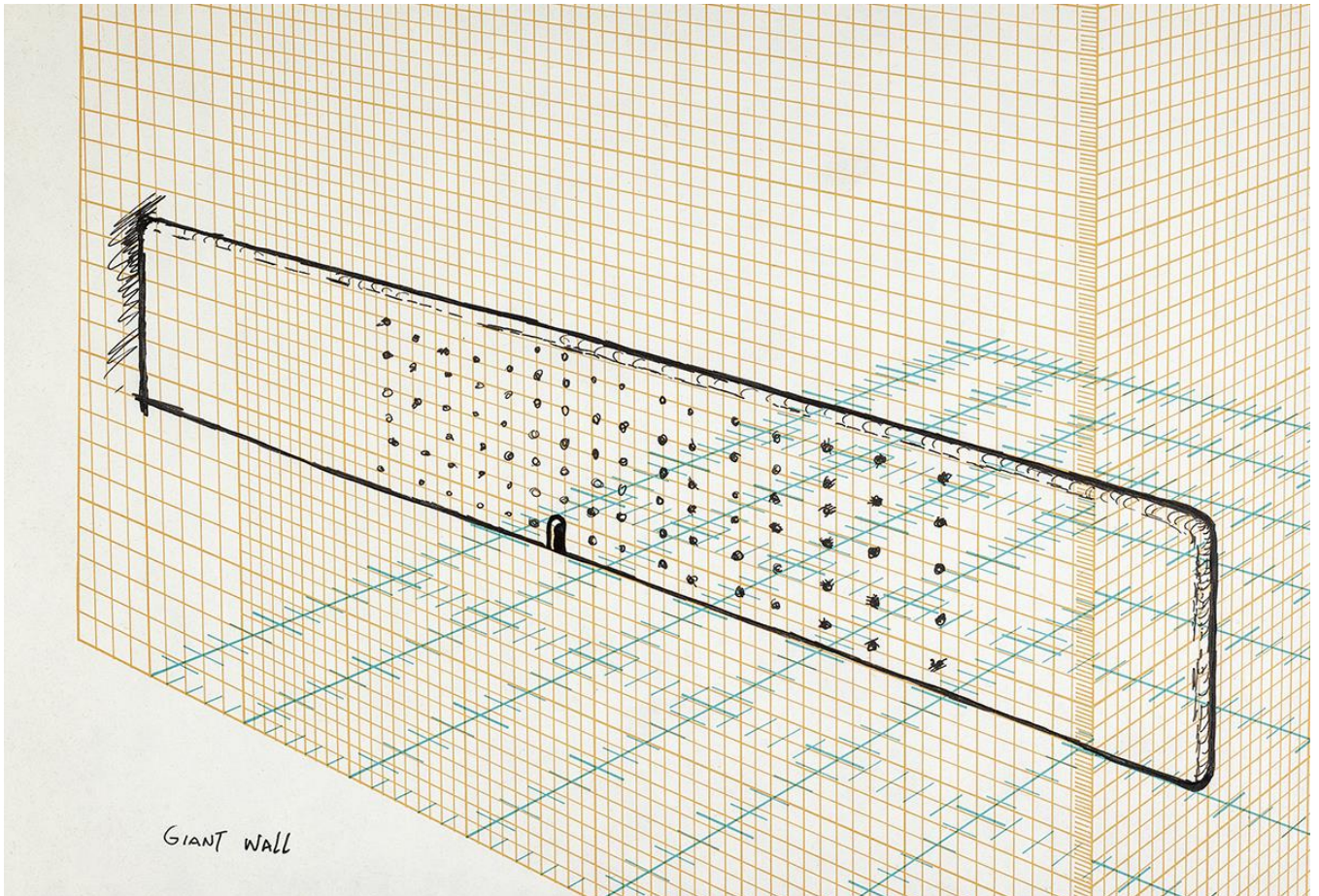
In totaal zijn zeven (2021: zestien) archieven beschreven, waarvan de inventaris in *RKDarchives* is ingevoerd. In 2022 is de inventarisatie ter hand genomen van het archief van herman de vries, dat enkele jaren geleden naar het RKD kwam. De afronding is in 2023.

ARCHIEF GALERIE MOKUM

Dankzij bemiddeling van kunstenaar Kik Zeiler (Amsterdam) ontving het RKD in maart het archief van Galerie Mokum. Het archief werd geschonken door de huidige eigenaar van Galerie Mokum, Rutger Brandt en door Janna van Zon, in haar hoedanigheid van voorzitter van de Stichting Galerie Mokum. Galerie Mokum is opgericht in 1962 en was daarmee een van de eerste galleries van Amsterdam. Het archief bevat plakboeken, foto's en negatieven van huisvestingen, openingen, deelname aan beurzen en correspondentie.

ARCHIEF ALFRED EIKELENBOOM

In het voorjaar van 2022 ontving het RKD het archief van visionair kunstenaar Alfred Eikelenboom (1936-2014). Hij wilde in zijn werk vanaf 1965 een esthetisch en daarmee leefbaarder alternatief bieden voor de in zijn ogen monotone naoorlogse stedenbouw. Zijn archief bevat onder andere schetsen, aantekeningen, boeken over stedenbouw, persoonlijke foto's en materiaal rond een van zijn meest bekende ontwerpen: de 'Muur' (1987) in Amsterdam-Noord. Met dank aan Kunstmuseum Den Haag voor de geboden assistentie bij de verwerving.

Alfred Eikelenboom, schets voor De Muur in Apeldoorn, ca. 1998, collectie RKD

KUNSTHANDEL

Om de bestudering van de kunsthandel en herkomstonderzoek te faciliteren, is de handel in kunst een zwaartepunt in de collectievorming. Zo kon het archief van verzamelaars Willy van der Mandele (1883-1951) en zijn echtgenote Alida Christina Rabina van der Mandele-Vermeer (1891-1988) aan de collectie worden toegevoegd. Tussen 1920 en 1951 kocht dit echtpaar Aziatische kunst en Europese kunst van oude meesters en eigentijdse kunstenaars. In november 2022 werd ook het bescheiden archief van kunsthandelaar P.J. Zürcher (geboren in 1868) verworven.

ARCHIEF DANIËL GROEN

Van kunstenaar Daniël Groen (1957-2001), ontvingen wij archiefmateriaal, bestaande uit honderden brieven. Groen maakte in de jaren tachtig van de twintigste eeuw naam met figuratieve tekeningen. Zijn werk is goed vertegenwoordigd in belangrijke Nederlandse openbare verzamelingen.

ARCHIEF JO ZWARTENDIJK

De erven van Jo Zwartendijk (1889-1938) schonken het archief van deze bijzondere kunsthistorica. Ze was rond de vorige eeuwwisseling een van de eerste vrouwelijke kunsthistorici die een buitenlandse kunsthistorische opleiding volgden. Ze was medewerkster beeldende kunst aan de kunstrubriek van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant (NRC)*. Haar kritieken speelden een rol in de popularisering van beeldende kunst voor een groot publiek. Zwartendijk was bestuurslid van de Rotterdamse Kunstkring, adviseur van het Nederlands Kunstverbond, docente en lid van de Soroptimist club Rotterdam. Deze verwerving was een prettige samenwerking met Het Literatuurmuseum, dat literaire stukken uit het Archief Zwartendijk opnam, en het Stadsarchief Rotterdam.

3.3 BIBLIOTHEEK

Het aankoopbudget wordt ingezet voor catalogusabonnements bij veilinghuizen, tijdschriftabonnements, databases en lexica, boeken, collectiecatalogi en tentoonstellingscatalogi (mede dankzij de financiële bijdrage van de Fondation Custodia). Daarnaast ontving de bibliotheek diverse schenkingen, waaronder een omvangrijke schenking van Evert van Straaten en Anthon Anthonissen (Gouda). De publicaties, met een omvang van drie strekkende meter, zijn voornamelijk gethematiseerd rond beeldende kunst uit de jaren 1960, 1970 en 1980, met name Fluxus, body art, performance, minimalisme en conceptuele kunst, waaronder veel zeldzame uitgaven.

AANWINSTEN

Onder aanwinsten worden verstaan nieuwe en oude publicaties die zijn aangeschaft of verkregen, inclusief verwerking van materiaal uit schenkingen, zowel boeken, veilingcatalogi als tijdschriften.

RECORDS	2022	2021
Op aanwinstcode	4.378 (incl. 2.406 artikelen)	6.524 (incl. 1.753 artikelen)
Op aanwinstdatum	6.350	7.968
Gecatalogiseerd nieuw	6.450	8.302
Gecatalogiseerd gewijzigd	50.373*	266.0773
Barcodes toegekend	6.136	5.687

* het aantal wijzigingen lag in 2021 veel hoger dan gemiddeld doordat naast reguliere en databeheerwijzigingen, een groot aantal records een OCLC-nummer toegekend heeft gekregen vanwege aanlevering van een nieuw bestand vanuit RKDLibrary aan OCLC Worldcat.

In 2022 verscheen de aanwinstenlijst 39 keer, met nieuw gecatalogiseerde publicaties, zodat gebruikers op de hoogte worden gebracht welke publicaties zijn opgenomen in de bibliotheekcollectie.

3.4 DIGITALISERING EN DIGITALE COLLECTIES

Voor het project Boxes zijn er in de eerste helft van 2022 zo'n 44.000 objecten met een afwijkend formaat, de zogenaamde 'exoten', van de collectie Beelddocumentatie voorbereid en gescand. Hiermee is het scannen van de collectie Beelddocumentatie voor het programma *RKD Research* afgerond.

De lopende band ('scanstraat') tijdens het digitaliseren van de RKD Beelddocumentatie, foto: Picturae

Het transcriberen van de informatie op de mappen van de binnen het project Boxes gescande Beelddocumentatie in een intern Vele-Handen-project, is ook afgerond. Hiermee is de informatie op de mappen beschikbaar om in de nieuwe database *RKDimages Lite* te worden opgenomen, om zo de gescande afbeeldingen van metadata te voorzien. In totaal zijn binnen dit project 218.344 mappen getranscribeerd.

Daarnaast is het AVG-project opgezet om de afbeeldingen van de Beelddocumentatie te controleren op de aanwezigheid van privacygevoelige informatie, en deze informatie, indien aangetroffen, af te lakken, zodat de scans uiteindelijk zonder problemen op de website getoond kunnen worden. Aangezien het om bijna tien miljoen afbeeldingen gaat, is er gekozen voor een werkwijze waarbij door de computer gecontroleerd wordt op trefwoorden in de tekst, die eventueel wijzen op privacygevoelige informatie. Scans die de computer eruit pikt, worden vervolgens in een crowdsourcingomgeving handmatig gecontroleerd en afgelakt. Er is gestart met de collecties Oude Kunst. In 2022 zijn 1,5 miljoen scans door de computer goedgekeurd, daarnaast zijn er bijna 150.000 scans handmatig bekeken en eventueel afgelakt.

Verder is het archief van Franz Koenigs in samenwerking met de erfgenamen gedigitaliseerd. Dit archief zal de komende jaren online beschikbaar komen. Tevens zijn delen van het archief van Art & Project die betrekking hebben op de kunstenaar Salvo gedigitaliseerd in opdracht van het Italiaanse archief van Salvo.

In 2022 heeft de fotodienst 5.773 scans gecontroleerd voor Vele Handen en RKD Boxes en 1.472 scans gemaakt en geleverd ten behoeve van interne en externe publicaties en tentoonstellingen. Daarnaast zijn 22 kleine archieven, catalogi, archiefdelen en originelen (schilderijen) gedigitaliseerd met in totaal 2.383 scans. Er zijn 29

facsimile's en 10 blow-ups gemaakt, 3.853 scans toegevoegd aan *RKDimages*, 518 scans intern geleverd en 232 scans via de webshop uitgeleverd aan externe klanten.

3.5 DATABEHEER

Invoer/wijziging records in databases betrof in 2022:

database	invoer 2022	wijziging 2022	totaal 2022
RKDartists	3.685	22.352	26.037
RKDimages	3.892	47.977	51.869
RKDexcerpts	7.290	14.493	21.783
RKDtechnical	341	2.453	2.794

De *RKDthesaurus* bevat 54.418 termen (tegenover 54.292 begin 2022). Het aantal nieuwe termen in 2022: 1.057 (tegenover 609 in 2021). Dit hoge aantal (en ook het hoge aantal verwijderde records) is o.a. te verklaren uit de reorganisatie van de geo-thesaurus van Nederlandse plaatsnamen en, algemener, de reorganisatie van de thesaurus om meer aan te sluiten bij de AAT. 23.846 termen hebben een link met een externe bron (t.o.v. 21.054 begin 2022).

De inrichting van de auteursrechten/leveranciersvoorwaarden is begin 2022 geïmplementeerd. Als onderdeel van het opschonen van de geo-thesaurus is heel Nederland gereorganiseerd (4.500 plaatsnamen) en gelinkt, en zijn de richtlijnen hiervoor verder gedefinieerd. Dit vormt ook de basis voor potentiële, uitgebreidere zoekmogelijkheden binnen *RKD Research*, zoals zoeken op land of daarbinnen provincie of gemeente.

2022 is gebruikt om een aantal kleinere deelaspecten van de thesaurus op te schonen/te herstructureren. Daarvoor is het proces gereorganiseerd en verder ingericht (in samenwerking met de werkgroep terminologie). De databeheerder neemt deel aan de redactievergaderingen van de Nederlandse Art & Architecture Thesaurus. In afwachting van de nieuwe thesaurusbeheerder bij de RCE, die ook verantwoordelijkheid voor het Termennetwerk (NDE) zal krijgen, is de Termenwerkgroep nog niet van de grond gekomen.

3.6 COLLECTIEBEHOUD- EN BEHEER

2022 heeft vooral in het teken gestaan van het rapport van de RVB met betrekking tot de instandhoudingsproblematiek van ons gebouw, het in kaart brengen van de daaruit voortvloeiende risico's, consequenties en mogelijke maatregelen. Er hebben zowel interne werksessies plaatsgevonden als risicosessies met het RVB. De collectiebeheerder heeft verschillende notities geschreven en alle voorgestelde maatregelen zijn door het MT aangenomen. In samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek en het Literatuurmuseum is een nieuwe algemene calamiteitenprocedure opgesteld met bijbehorende stroomdiagrammen; het RKD CHV-plan is hierop afgestemd. Verder lag de nadruk op het in kaart brengen nog niet geïnventariseerde collecties, het verder brengen van af te stoten (delen van) collecties, zoals de kunstcollectie van Verboon, en het (her)verpakken van collecties.

In 2022 zijn 137 (2021: 46) banden naar boekbinderij Verschoor gestuurd om te laten inbinden. Dit jaar is het aantal banden weer op het gebruikelijke niveau, na de dip in 2021. Daarnaast zijn, waar nodig, publicaties als onderdeel van het catalogiseren uit het oogpunt van preventieve conservering voorzien van zuurvrije omslagen. Ook is er een controle geweest en een gedeeltelijke retournering van door het RKD geleende objecten van het RCE (voorheen Kunstuitleen) en is er vanwege de opheffing van G3 een nieuw klimaatmonitoringssysteem opgeleverd en ingericht.

3.7 DIENSTVERLENING

Bezoekers en medewerkers konden, na twee jaar van beperkte openstelling, vanaf maart 2022 weer vrijwel als vanouds gebruik maken van onze dienstverlening: het raadplegen van de bibliotheekcollectie in open opstelling, het aanvragen van publicaties uit het depot, het aanvragen en inzien van archieven en collecties, alsook het gebruikmaken van andere deelcollecties, zoals Persdocumentatie en de beelddocumentatie via de Viewer. Onze collega's hielpen bezoekers/medewerkers verder op weg bij het gebruik van de databases, de Viewer en door het beantwoorden van inhoudelijke vragen over de collectie, en het waar nodig doorverwijzen naar andere instellingen. Nu het opheffen van de coronamaatregelen vertonen de bezoekersaantallen weer een stijgende lijn.

UITLEENBIBLIOTHEEK

Het totaal aantal transacties in 2022 via de uitleenadministratie voor publicaties uit de bibliotheekcollectie bedroeg 13.785 (2021: 8.023), waarvan 13.664 (2021: 7.951) uitleningen. Het gebruik van de vele boeken en naslagwerken uit de open opstelling is niet meegenomen in deze cijfers.

Er waren 121 (2021: 72) geweigerde aanvragen, doordat een publicatie niet aanwezig (dit betreft voornamelijk vrije aanvraag van nog niet in *RKDlibrary* opgenomen bezit aan veilingcatalogi) of onvindbaar bleek. Met regelmaat zijn via Interbibliothecair Leenverkeer (IBL) verzoeken ingediend voor het aanvragen van scans of het lenen van publicaties uit andere bibliotheken, zodat gebruikers materiaal dat niet voorhanden is in de eigen collectie konden raadplegen.

AANVRAGEN ARCHIEVEN

Van 191 (2021: 152) verschillende archieven/collecties zijn aanvragen voor raadpleging gedaan via de optie in de database *RKDcollections*. Per aanvraag kunnen meerdere archiefdozen of hele archieven worden aangevraagd, waardoor uit de cijfers niet blijkt hoeveel dozen of hoeveel materiaal het betreft. Het totale aantal aanvragen voor raadpleging uit deze 191 archieven/collecties bedroeg 531 (2021: 464). Daarbij geldt dat er een aantal archieven/collecties zijn die veelvuldig zijn geraadpleegd. Ook wordt materiaal vaker gebruikt dan aangevraagd, omdat een bezoeker eerder aangevraagd materiaal meerdere keren kan komen raadplegen voordat het teruggeplaatst wordt.²

3.8 PROJECTEN

Het RKD werkte tevens aan verschillende (digitaliserings)projecten.

VAN GOGH WORLDWIDE

Van Gogh Worldwide, een initiatief van *founding partners* het Kröller-Müller Museum, het Van Gogh Museum en het RKD, is een uniek, innovatief en kwalitatief hoogstaand platform met een schat aan (kunst)historische en materiaal-technische kennis en informatie over het werk van Vincent van Gogh (1853-1890). In 2022 is het beheer van het platform ingericht en zijn een aantal functionele verbeteringen doorgevoerd. In fase II van Van Gogh Worldwide wordt getracht zo'n 1.000 werken uit 160 collecties *wereldwijd* aan te laten sluiten. Van Gogh Worldwide wordt mede mogelijk gemaakt door de Vincent van Gogh Stichting, het Mondriaan Fonds en de *founding partners*.

² De meeste aanvragen voor raadpleging werden gedaan op: Archief M.J. Friedländer (30); Segal documentatie (19); Archief H. Henkels (18); Archief J. Joosten (16); en Archief Hoogendijk (15)

MODERNISTENARCHIEVEN

Het Metamorfoze project *Modernistenarchieven* is in 2022 afgerond. Er werden 21 archieven geconserveerd en gedigitaliseerd, in totaal ca. 40 meter. Het gaat om archieven van o.a. Leo Braat, Nelly van Doesburg, Sal Slijper, Paul Citroen, Familie Toorop, Leo Gestel, Jan Sluijters, Bart van der Leek en Chris Beekman. De scans worden gekoppeld in *RKDarchives* en *RKDimages* en worden beschikbaar gesteld voor onderzoek.

BEELDHOUWERSARCHIEVEN

Het project Digitalisering Beeldhouwersarchieven (in het kader van het programma '75 Jaar Vrijheid') is, met een bijdrage van het Mondriaan Fonds, gestart in 2021. Binnen dit project wordt een cluster van 13 beeldhouwersarchieven (ca. 42 meter) gedigitaliseerd. Het project behelst het inventariseren, scaninstructies maken, conserveren, digitaliseren, koppelen van de scans aan de inventaris in *RKDarchives* en het toekennen van thesaurustermen van het NOB (Netwerk Oorlogsbronnen). In 2022 zijn de meeste archieven geïnterpreteerd, zodat ze vanaf februari 2023 kunnen worden geconserveerd en gedigitaliseerd. Het gaat om archieven van o.a. Mari Andriessen, Marius van Beek, Jaap Kaas, Hendrik Chabot, Willem Reijers, Fred Carasso, Charlotte van Palland en de Nederlandse Kring van Beeldhouwers.

KUNSTENAARSVERENIGINGEN

De vooraanvraag bij Metamorfoze om samen met het Haags Gemeentearchief de archieven van de belangrijkste kunstenaarsverenigingen te conserveren en digitaliseren is in december 2022 gehonoreerd. Het definitieve projectplan wordt in maart 2023 ingediend. Het gaat om de kunstenaarsverenigingen *Arti & Amicitiae* en de *Onafhankelijken* (beide RKD) en *Pulchri* (Haags Gemeentearchief), in totaal ongeveer dertig meter. Van deze verenigingen waren veel belangrijke kunstenaars lid: Kees van Dongen, Hendrik Willem Mesdag, Anton Mauve, Jozef Israëls, Isaac Israëls en George Breitner. Tijdens het voorbereidende werk zijn uitgebreide analyses en tellingen verricht om inschatting van de inzet en kosten mogelijk te maken. De registratiewerkzaamheden zijn ingepland voor 2023.

Homepage van vangoghworldwide.org

IV. KUNSTHISTORISCH ONDERZOEK: *ARTS OF THE LOW COUNTRIES IN CONTEXT*

4.1 VALORISATIE

Het kunsthistorisch onderzoek van het RKD is gebundeld binnen het programma *Arts of the Low Countries in Context*. Het vormt de leidraad van specifiekere onderzoeksprojecten, die door hun onderlinge samenhang elkaar kunnen versterken. De Nederlanden hebben een enorme hoeveelheid kunstwerken – schilderijen, tekeningen, prenten, tapijten en beeldhouwwerken – geproduceerd. Slechts een deel van dit corpus van werken kan tegenwoordig worden bewonderd in musea over de hele wereld; het overgrote deel is in particulier bezit of beweegt zich ‘op de markt’. Van oudsher richt het RKD zich op deze ‘dynamische Collectie Nederland’.

Arts of the Low Countries in Context is relevant voor het huidige discours over de ontwikkeling van culturele identiteiten in een snel veranderende wereld. Door de presentatie van een diepgravende analyse van de (mogelijk sterk positieve) bijdrage van de beeldende kunst van de Nederlanden aan de vorming van culturele identiteiten en beeldculturen, kan het programma bijdragen aan de verbinding van mensen. Kunst kent geen nationale grenzen en is een drijvende kracht in de vorming van nieuwe culturele identiteiten en beeldculturen.

Arts of the Low Countries in Context is ook relevant voor de academische en museologische vakgebieden. Het maakt gebruik van innovatieve (digitale) onderzoeksmiddelen, kennisdeling en disseminatie. Daarnaast zijn (structurele) samenwerkingen gerealiseerd met musea, onderzoekscentra, zelfstandige onderzoekers en stichtingen in binnen- en buitenland. De onderzoeksresultaten worden veelal gepresenteerd in een toegankelijke en digitale vorm (*open access*), waardoor nieuwe inzichten gevaloriseerd worden voor een breder publiek.

Arts of the Low Countries in Context beoogt:

1. Bij te dragen aan de verbinding van mensen van verschillende nationaliteiten en met uiteenlopende culturele achtergronden;
2. Een diepgaande analyse van de beeldende kunst van de Nederlanden te bieden;
3. Op constructieve wijze bij te dragen aan kunsthistorisch onderzoek ten behoeve van musea, universiteiten en andere instellingen, mede door de ontwikkeling van innovatieve onderzoeksmiddelen te ondersteunen en onderzoek te valoriseren d.m.v. presentatie in een toegankelijk en open formaat.

4.2 POSITIONERING

De ontwikkeling en uitoefening van de onderzoeksfunctie van het RKD gaat hand in hand met de collectie- en de presentatiefunctie. Het RKD wil een meer prominente rol spelen in en voor het (inter)nationale onderzoeksveld. Het RKD heeft een groot bereik en levert een belangrijke bijdrage. Voor wat betreft het onderzoek wordt aangesloten bij de vigerende onderzoeksagenda van de Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis (OSK).

Ons onderzoek voldoet aan de volgende voorwaarden:

1. levering van een directe bijdrage aan de collectie(vorming) van het RKD; verbreden, verdiepen en vernieuwen van de kennis die noodzakelijk is voor het op wetenschappelijk verantwoorde wijze verrichten van collectie- en publiekstaken van het RKD;
2. vergroting van de zichtbaarheid van kennis en expertise over ons kennisgebied door middel van publicaties, tentoonstellingen, presentaties, lezingen e.d.;
3. passend binnen het onderzoeksprogramma van het RKD;
4. (idealiter) begeleiding door een (externe) wetenschappelijke raad.

4.3 FOCUS

De focus van het RKD ligt op meer objectgericht, monografisch en thematisch onderzoek, inclusief een bijdrage aan materiaal-technisch onderzoek. Daarbij spelen digitalisering, automatisering, informatie-ontsluiting en Digital Art History een prominente rol. In 2022 liepen er verschillende onderzoeken, publicaties en projecten binnen de aandachtsgebieden Monografisch Onderzoek, Bronnenonderzoek en Verzamelen.

4.4 RESULTATEN

In 2022 zijn veel resultaten behaald – deels door het inhalen van achterstanden die tijdens de pandemie waren ontstaan, deels door de inzet van een groeiend aantal stagiaires en Weppers en de blijvende aanwezigheid van een vast aantal vrijwilligers en geassocieerd onderzoekers, die allen zeer actief een bijdrage leverden aan allerlei projecten.

Een van de publieke hoogtepunten was de realisatie van het congres voor de *Historians of Netherlandish Art* in Nederland van 2-4 juni 2022 in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Leiden en het Mauritshuis. Suzanne Laemers was namens het RKD verantwoordelijk voor het inhoudelijke programma, dat door de ruim driehonderd deelnemers met veel enthousiasme werd ontvangen. Na twee jaar uitstel door COVID was het voor vele internationale deelnemers weer een eerste weerzien, wat ongetwijfeld bijdroeg aan het succes.

Ook conservatoren Angela Jager en Rieke van Leeuwen organiseerden eind september een bijzonder goed bezocht symposium: *Close Encounters: Cross-Cultural Exchange between the Low Countries and Britain 1600-1800*. Het programma kwam tot stand in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en het Courtauld Institute of Art in Londen en werd mede mogelijk gemaakt door de inzet van de ambassade van het Verenigd Koninkrijk. Tijdens het symposium werd de *RKD Study Gerson Digital: Britain* gepresenteerd.

Laurens Schoemaker tijdens de boekpresentatie van *Wandelen over de Utrechtse stadswal. Tekeningen van toen en foto's van nu* in Het Utrechts Archief, foto: Paulus van Dorsten

In november 2022 presenteerde Laurens Schoemaker zijn ‘wandelboek’ over de Utrechtse stadswallen naar aanleiding van zijn jarenlange studie van de tekeningen van Herman Saftleven. De boekpresentatie werd een tweeluik door een studiemiddag bij Het Utrechts Archief en een opening van een fototentoonstelling bij het RKD met bruiklenen van enkele Utrechtse tekeningen.

Ondertussen wordt er blijvend gewerkt aan projecten binnen de drie hoofdthema’s: Verzamelen, Bronnenonderzoek en Monografisch Onderzoek. Dit betreffen voorbereidingen voor diverse *RKD Studies*, collectie- en tentoonstellingscatalogi, proefschriften en het verrichten van onderzoek voor particulieren en kunsthandel. Ter illustratie twee voorbeelden van lopend en een voorbeeld van een recent afgerond project. Alle samenwerkingen met partnerinstellingen, zowel in Nederland als daarbuiten.

NEDERLANDSE EN VLAAMSE SCHILDERIEN IN MUSEUM NIVAAGAARD

Eind 2021 sloot het RKD een samenwerkingsovereenkomst met Museum Nivaagaard in Denemarken om hun relatief onbekende collectie oude Nederlandse en Vlaamse schilderijen wetenschappelijk te onderzoeken en onder de aandacht te brengen van een breed publiek. De collectie omvat ruim honderd werken, waaronder grote namen uit de Noordelijke Nederlanden zoals Rembrandt, Pieter Claesz., Salomon Ruysdael en Jan Steen, maar ook werken uit de Zuidelijke Nederlanden van bijvoorbeeld Cornelis de Vos, Pieter Brueghel II en David Teniers II. Tijdens deze samenwerking zullen Jørgen Wadum, Specialty Consultant on Dutch and Flemish Art bij Nivaagaards Malerisamling en Angela Jager, conservator Oude Nederlandse Schilderkunst bij het RKD, hun expertise bundelen om samen zowel materiaal-technisch als traditioneel kunsthistorisch onderzoek te verrichten als opmaat voor de publicatie van een nieuwe collectiecatalogus in 2024.

Prof.em. Dr. Jørgen Wadum, special consultant bij Nivaagaards Malerisamling en Dr. Angela Jager, conservator bij het RKD

Nivaagaard was oorspronkelijk een privécollectie, aangelegd door landeigenaar en politicus Johannes Hage (1842-1923), die voornamelijk Nederlandse en Vlaamse schilderijen verzamelde uit de vroegmoderne periode. Zijn aankopen contrasteren daarmee met de aankopen van ‘moderne’ schilderijen van de succesvolle Deense en Franse scholen door de Deense verzamelaars destijds. Bij de opbouw van zijn collectie kreeg Hage waardevolle hulp van vrienden en kunstkeners, onder wie de Nederlandse kunsthistoricus Cornelis Hofstede de Groot (1863-1930), wiens legaat de basis vormt van de huidige collectie van het RKD. Omdat de collectie Hollandse en Vlaamse schilderijen een afspiegeling is van de aankopen door Hage, is een ander doel van dit project inzicht krijgen in zijn voorkeuren: wat kocht Hage precies, hoe en waar verwierf hij deze werken, en wat zette hem ertoe om zijn verzamelactiviteiten zo sterk op deze oude meesters te richten?

Het onderzoek wordt mogelijk gemaakt dankzij het Research Fund of the Danish Ministry of Culture, dat Nivaagaards Malerisamling van de nodige middelen voorziet. Nieuws over het onderzoek wordt regelmatig gepubliceerd op www.nivaagaard.dk.

MONDRIAAN EN FOTOGRAFIE: PROFESSIONELE PORTRETTE EN SNAPSHOTS

Mondriaanspecialisten Wietse Coppes, conservator De Stijl-archieven van het RKD, en Leo Jansen, senior onderzoeker bij het Huygens Instituut, doen al jaren onderzoek naar Mondriaan ten behoeve van het Mondriaan Editieproject. Zij brachten meer dan vierhonderd foto's samen uit ruim vijftig collecties over de hele wereld, en bundelden die in het boek *Mondriaan en fotografie*.

Het boek verschijnt in drie edities met drie verschillende covers: in het Nederlands, Engels en Frans.

De foto's zijn in chronologische volgorde verdeeld over drie periodes in het leven van Mondriaan: de Nederlandse periode, de tijd in Parijs en zijn laatste jaren in Londen en New York. Een selectie van de door Coppes en Jansen samengebrachte foto's is ook te zien in Fotomuseum Den Haag, waar zij als gastconservatoren de tentoonstelling *Strike a pose. Mondriaan en fotografie* samenstelden.

Behalve professionele portretten zijn ook veel kiekjes van het persoonlijke leven van Mondriaan bewaard gebleven. Die foto's laten een onbekende kant van de kunstenaar zien. Ze tonen een veel lossere man die zich graag onder de mensen begeeft: op reis, zittend op een terras, plaatjes draaiend, met een baby op schoot. In *Mondriaan en fotografie. De kunstenaar in beeld* komen de twee kanten van Mondriaan samen. Daardoor wordt een unieke blik geboden op het leven van een van de grootste kunstenaars van de twintigste eeuw.

V. HET RKD: DIGITAAL HUIS VAN DE KUNSTGESCHIEDENIS

Naast een nieuw fysiek huis werkt het RKD aan een nieuw digitaal huis. Dit betreft zowel een goede fundering in de vorm van een nieuwe doelarchitectuur, als de verbeterde digitale werkruimtes in de vorm van een nieuwe onderzoeksomgeving: *RKD Research*.

5.1 MODERNE WERKPLEK BINNEN HET RKD

De moderne werkplek is een volledig digitale werkplek die altijd vanaf elke locatie op een veilige manier toegang biedt tot alles wat je nodig hebt om je werk goed uit te voeren.

In november 2022 is het migratieproject *WoW – Werken op Wolken* gestart met als doel het RKD te migreren naar de moderne werkplek van Microsoft 365. Naast de werkomgeving heeft het RKD hiermee ook het beheer gemoderniseerd en vereenvoudigd. Vereenvoudigde IT betekent betere beveiliging tegen lagere kosten en meer productiviteit met minder risico.

Alle medewerkers hebben in januari 2023 middels een training kennisgemaakt met de nieuwe omgeving. In februari 2023 is het project afgerond.

5.2. FUNDERING

De doelarchitectuur van het RKD is opgebouwd uit drie lagen: Publicatie, Optimalisatie en Beheer. Hierdoor kan onze infrastructuur aansluiten bij die van partners, mits gebruik wordt gemaakt van breed geaccepteerde standaarden. De informatievoorziening krijgt op deze wijze een open karakter. Vervolgens is het van belang om dit open karakter goed aan te laten aansluiten bij vigerende wet- en regelgeving, die vrije uitwisseling van data niet toestaat, onder meer vanwege privacywetgeving en intellectueel eigendom.

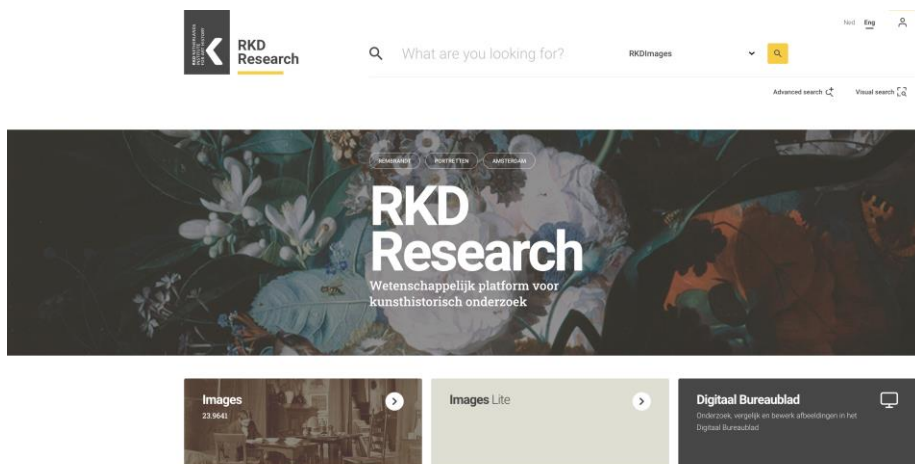
In 2022 is de nieuwe architectuur verder ontwikkeld om compliant te zijn en te blijven. *RKD Research* is gebaseerd op de zogenoemde DERA-richtlijnen, het gebruik van Linked Open Data en de toepassing van het IIF (International Image Interoperability Framework), met het doel om *RKD Research* een zo open mogelijk platform te laten zijn. Door de invoering van dit drielagen-model kan, binnen de kaders van de informatiearchitectuur, gebruik worden gemaakt van Open Source software.

5.3 NIEUWE ONLINE WERKRUIMTEN: RKD RESEARCH

Met het oog op de beoogde transitie van analoge naar digitale collectie-ontsluiting en de uitbreiding van onze kennisnetwerk- en platformfunctie, ontwikkelt het RKD een nieuw digitaal, kunsthistorisch onderzoeksplatform, waarop ook de door het RKD beheerde, wereldwijd belangrijkste én omvangrijkste beelddocumentatie van de kunst van de Nederlanden een plaats krijgt. Musea, wetenschap en publiek krijgen op deze wijze toegang tot miljoenen afbeeldingen en metadata en worden op laagdrempelige wijze gefaciliteerd in het gebruik ervan, opdat de Rijkscollectie van het RKD relevant blijft en ook in de toekomst leidt tot nieuwe inzichten en wetenschappelijke en maatschappelijke (meer)waarde(n).

RKD Research wordt mede mogelijk gemaakt door een krediet van het Toekomstfonds Onderzoeksinfrastructuur (TOF) van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het RKD is het eerste geesteswetenschappelijke kennisinstituut dat een dergelijk krediet is toegekend. *RKD Research* biedt een digitale onderzoeksomgeving voor museale, wetenschappelijke en professionele onderzoekers en instituten, die kunsthistorisch/geesteswetenschappelijk onderzoek verrichten.

RKD Research faciliteert 24/7 het verzamelen (selecteren, ordenen en bevragen), vergelijken, verrijken, becommentariëren, onderzoeken, visualiseren en delen van onderzoeksresultaten, én het valoriseren en publiceren hiervan. *RKD Research* bevordert een verbrede toegang tot kunst van de Nederlanden in internationale context, efficiënt en effectief kunsthistorisch onderzoek, en versterkt de (inter)nationale positie van het kunstwetenschappelijke domein als betekenisgevende, geesteswetenschappelijke discipline.

Voorbeeld van de nieuwe *RKD Research* omgeving, de website. Beeld: Puurpxl

Het RKD beoogt hiermee door te groeien in de rol van internationaal opererende netwerkorganisatie, die betekenisvol kunsthistorisch en geesteswetenschappelijk onderzoek faciliteert. Daarnaast wordt de doelmatigheid van onze publieksfunctie verhoogd en biedt *RKD Research* op termijn de mogelijkheid om nieuwe activiteiten en producten te ontwikkelen, waaronder (afgeleide platformen voor) digitale publicatie.

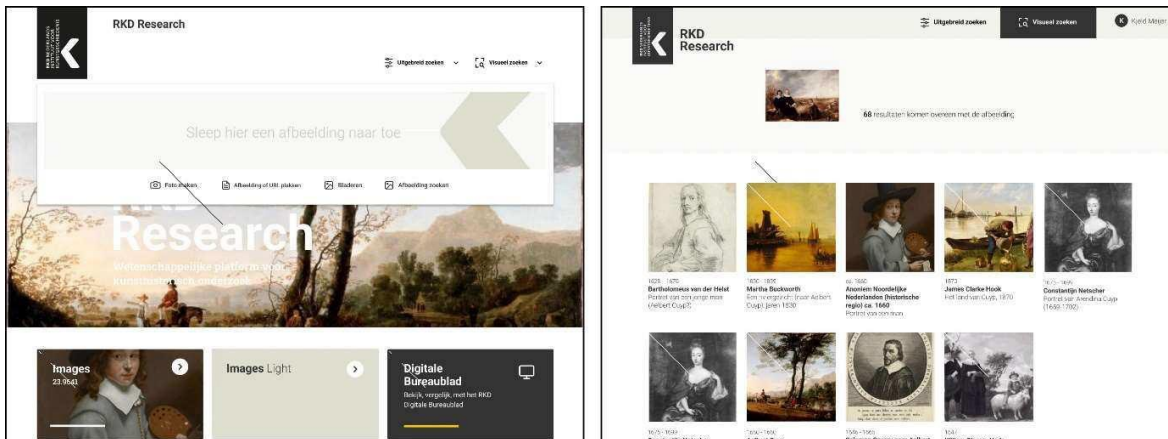
RKD Research is ambitieus opgezet als het gaat om content en functionaliteit. Om sneller naar een eerste versie te kunnen ontwikkelen is ervoor gekozen te werken met een Minimum Viable Product (MVP), dat in 2022 is ontwikkeld. Het MVP toont de kracht en potentie van *RKD Research*. Vervolgens volgden aanpassingen, waarna de eerste versie in november 2022 is gepresenteerd – dit alles in overleg met, en met toestemming van, onze subsidiegevers. Deze eerste versie zal vervolgens in 2023 geïmplementeerd worden, eerste via een soft launch met testers uit de omgeving van het RKD, vervolgens met de uitgever bij een aantal universiteiten. In de loop van 2023 zal dan de harde launch plaatsvinden, waarbij *RKD Research* openbaar beschikbaar wordt gesteld (met abonnementen voor een aantal onderdelen).

RKD Research is los van de bestaande RKD Explore omgeving ontwikkeld. In 2023 zal een integratie met RKD Explore plaatsvinden.

In 2022 heeft het RKD forse stappen gezet richting realisatie van deze nieuwe onderzoekomgeving. Hieronder wordt de voortgang op hoofdlijnen toegelicht binnen de belangrijkste pijlers van RKD Research:

1. Digitalisering beeldcollectie (ca. vijf miljoen afbeeldingen, dat wil zeggen tien miljoen scans). Het digitaliseren van deze collectie is afgerond. Om deze beschikbaar te kunnen stellen is het van belang te voldoen aan de juridische regels rondom beschikbaarstelling. Voor wat betreft auteursrecht zijn deze duidelijk en kunnen de regels geïmplementeerd worden. Om te kunnen voldoen aan de AVG wetgeving hebben we, met ondersteuning van OCW, software ontwikkeld om de betreffende afbeeldingen af te kunnen lakken. Voor ongeveer 10% zal dit handmatig gebeuren. In 2022 is een start gemaakt met de AVG compliant online brengen van Oude Nederlandse Schilderkunst (ONS) en Oude Nederlandse Tekenkunst (ONT). De andere deelcollecties volgen later en worden ook betrokken bij het marketingplan. Deze eerste 'lichting' van de beeldcollectie wordt gekoppeld aan de bestaande databases RKDimages en RKDimages Lite.

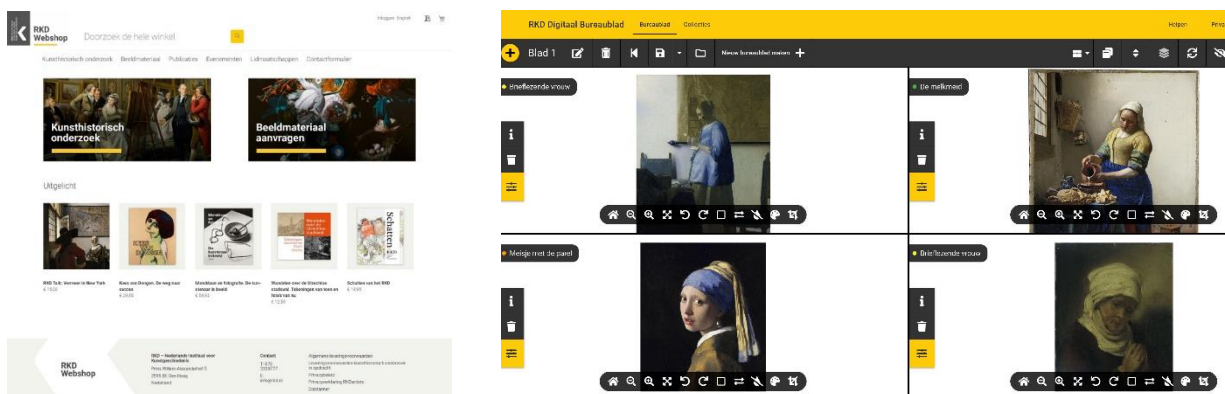
2. Een gepersonaliseerde onderzoeksomgeving. Na de toekenning van de subsidie 'Digitale Toegankelijkheid' door OCW begin 2020 voor onze onderzoeksomgeving is deze inmiddels ontwikkeld. Met Visual Search (VISE), ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit van Oxford, kunnen onderzoekers op basis van afbeeldingen gelijksoortige afbeeldingen zoeken. Deze tool heeft in de testfase al tot enthousiaste reacties geleid. De eerste versie van het Digitale Bureaublad (inclusief de geavanceerde viewer) is inmiddels ontwikkeld. De nieuwe webshop vervangt sinds november 2022 de oude.

Voorbeelden van de nieuwe RKD Research omgeving, visual search. Beeld: Puurpxl

3. Een digitale propositie waarmee doorontwikkeling en continuïteit van onze online dienstverlening duurzaam geborgd wordt. In 2022 is de zoektocht naar een samenwerkingspartner binnen het domein van ervaren digitale uitgevers afgerond en is het contract met een van deze uitgevers beklonken. Hierdoor is de marktpropositie verder bepaald, waarbij de betreffende uitgever de grote musea en de onderzoeksinstituten zal benaderen en het RKD zelf de marktpropositie voor kleinere musea, veilinghuizen en particulieren voor haar rekening neemt.

4. Het vernieuwen van RKD infrastructuur om de doelstellingen van RKD Research mogelijk te maken. De basis voor een toekomstbestendig en duurzaam onderzoeksplatform wordt gevormd door de RKD infrastructuur, die in lijn met de doelstellingen van RKD Research opnieuw opgezet is (zie ook de bovenstaande paragraaf).

Voorbeelden van de nieuwe RKD Research omgeving, de webshop (beeld: ZEO) en het digitale bureaublad (beeld: Armadillo)

Er is gekozen voor een modulaire opzet van RKD Research en het gebruik van zoveel mogelijk gespecialiseerde, reeds in de markt bestaande componenten. Dit heeft ertoe geleid dat voor het beheer van RKD Research beheercontracten met twaalf leveranciers afgesloten en bewaakt moeten worden. De beheerorganisatie is hiervoor in 2022 ingericht, om het beheer zowel buiten als binnen het RKD goed te kunnen laten verlopen. Regie en aansturing ligt bij het RKD. De uitgangspunten, zoals geschetst bij subsidieregelingen – onder meer de 'Digitale Toegankelijkheid' – blijven ongewijzigd.

VI. HUIS VAN DE KUNSTGESCHIEDENIS: EEN NIEUW PUBLIEKSCONCEPT

6.1 NOODZAKELIJKE VOORBEREIDINGEN

Na een succesvolle inpassingsstudie en een intentieovereenkomst door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) voor huisvesting in het voormalige Rijksarchief aan Bleijenburg 7 kreeg het RKD begin 2022 van het RVB te horen dat de realisatie van ons *Huis van de Kunstgeschiedenis* in Bleijenburg 7 geen doorgang kan vinden. Daarnaast is het RKD de huur aangezegd van de huidige locatie per 1 januari 2028. Vanaf september 2022 tracht een door de SG-OCW aangestelde verkenner duidelijkheid te verkrijgen over de instandhouding van de huidige locatie en toekomstige huisvesting van het RKD.

Het RKD heeft de laatste jaren een nieuw huisvestingsconcept ontwikkeld, samengevat als een gastvrij *Huis voor de kunstgeschiedenis* voor ontmoeting, verdieping en verbinding. De recente herinrichting op de huidige locatie met auditorium, expositieruimte, cursusruimte en projectwerkruimtes is hiertoe een eerste stap. In 2022 kon op een meer geïntegreerde wijze worden geprogrammeerd op weg naar ons beoogde *Huis*.

6.2 HUISVESTING HUIDIGE LOCATIE: RISICO'S EN TERMIJNEN

Tot het moment dat het RKD nieuwe huisvesting kan betrekken, bewoont het RKD het huidige KB-complex. Vanaf 2021 wordt door het RVB gewerkt aan een instandhoudingsplan totdat nieuwe huisvesting gereed is voor de huidige hoofdhouders, de Koninklijke Bibliotheek (KB), het RKD en het Literatuurmuseum (LM).

Dit gegeven, gecombineerd met het feit dat sprake is van achterstallig (groot) onderhoud in de afgelopen veertig jaar, doet de risico's op het terrein van verantwoord behoud van onze Rijkscollectie aanzienlijk toenemen, onder meer door reeds eerder afgeschreven klimaatinstallaties. Eventuele noodzakelijke, tussentijdse reparaties worden ondertussen steeds kostbaarder. Een besluit over de nieuwe huisvesting voor het RKD wordt steeds pregnanter.³

³ Om ervoor te zorgen dat het RKD zelf regie kan houden ten aanzien van (groot) onderhoud, conform het nieuwe huisvestingsstelsel voor musea, is in 2022 een plek in de stuurgroep Huisvesting van het RVB en de KB ingenomen.

VII. FINANCIËN

7.1 INLEIDING

De resultaten in 2022 zijn in belangrijke mate beïnvloed door een tweetal factoren:

1. **Project *RKD Research***

Om tot een versnelling van dit project te komen is in het voorjaar 2022 besloten tot een forse uitbreiding van de begroting. Dit heeft geleid tot een afronding van de ontwikkelfase in november 2022. Uiteraard hebben de hogere kosten en de extra aandacht die naar het project zijn gegaan geleid tot een aanzienlijk negatiever resultaat.

2. **Huisvesting**

In 2022 is bevestigd dat RKD uiterlijk op 1 januari 2028 het pand aan de Prins Willem-Alexanderhof moet verlaten. Tegelijkertijd zijn er in 2022 initiatieven ondernomen om duidelijkheid te krijgen over de instandhoudingskosten in het verleden en de mogelijke kosten in de nabije toekomst. Voormalig OCW-topman Van der Vlist is als kwartiermaker aangesteld en daarmee is er versnelling in het huisvestingsdossier gekomen. Dit leidt tot de observatie dat gereserveerde huisvestingskosten deels terugvloeien naar de niet-bestede huisvestingssubsidie en mogelijk kunnen worden aangewend voor andere doelen binnen de kernactiviteiten van het RKD.

Hierna wordt een verdere toelichting op de financiële resultaten in het boekjaar 2022 gegeven. Achtereenvolgens behandelt dit hoofdstuk de volgende onderwerpen:

- exploitatieresultaat (7.2);
- eigen vermogen en bestemmingsreserves (7.3);
- financiële positie per ultimo 2022 (7.4);
- begroting 2023 (7.5);
- risicoanalyse (7.6).

Een verdere detaillering van de financiële situatie is te vinden in de jaarrekening 2022.

7.2 EXPLOITATIERESULTAAT

Het resultaat in het verslagjaar is nihil. Het RKD heeft geen winstoogmerk. Hierbij moet opgemerkt worden dat een bedrag van € 1,423 mln. ten laste is gebracht van de 'niet-bestede huisvestingssubsidie'. Op grond van artikel 2.8 van de Erfgoedwet mag immers de subsidie die niet volledig is aangewend voor het beheer van de cultuurgoederen of de instandhouding van gebouwen, besteed worden aan publieksactiviteiten of andere activiteiten in het kader van de cultuurgoederen. Met andere woorden: het RKD heeft een aanzienlijk negatief resultaat behaald van € 1,423 mln. Dit negatieve resultaat wordt hierna voor de belangrijkste posten toegelicht, maar op hoofdlijnen komt dit negatieve resultaat door:

1. de kosten voor RKD Research bedragen € 1,041 mln. ten opzichte van begrote kosten van € 170K;
2. op andere projecten zijn de resultaten € 216K negatiever uitgevallen dan begroot (deels door achterblijvende opbrengsten, deels door stijgende kosten);
3. na de pandemie is het nog onvoldoende gelukt de directe inkomsten weer in een positieve beweging te krijgen, hetgeen per saldo een slechter resultaat veroorzaakt van ruim € 200K ten opzichte van de begroting 2022 ter hoogte van € 347K.

Hierna volgt een duiding van de belangrijkste resultaatontwikkelingen per categorie.

BATEN

De totale directe en indirecte opbrengsten (€ 152K) blijven achter bij de begroting 2022 (€ 403K) en zelfs bij de realisatie in (het coronajaar) 2021 (€ 204K). Dit hangt ermee samen dat het niet gelukt is de dienstverlening voor universiteiten en musea op hetzelfde peil te houden als in 2021. Als gevolg van de aandacht voor *RKD Research* zijn ook andere onderzoeksopbrengsten en overige directe opbrengsten aanmerkelijk lager uitgekomen dan begroot.

2022 betreft het tweede jaar van de subsidieperiode 2021-2024. De subsidie ter hoogte van € 6,144 mln. van het Ministerie van OCW bestaat uit de volgende onderdelen:

- **Publieksactiviteiten**
Over de gehele subsidieperiode bedraagt de vierjarige toezegging op het moment van vaststellen van deze jaarrekening ca. € 6,5 mln. In 2022 bedraagt het toegezegde bedrag bijna € 1,5 mln.
- **Erfgoedwet**
De subsidie bestaat uit twee delen, één deel voor de huisvesting ter hoogte van € 1,624 mln., en één deel voor collectiebeheer ter hoogte van € 2,922 mln.

De 'Structurele subsidie OCW' komt met € 6,144 mln. hoger uit dan de begroting (€ 5,477 mln.). Dit is met name het gevolg van de verslaggevingsregels ten aanzien van de huisvesting. De baten huisvesting worden gerealiseerd voor zover daar ook huisvestingskosten tegenover staan. De daadwerkelijke huisvestingskosten zijn in 2022 juist aanmerkelijk lager dan begroot (€ 750K). De instandhoudingskosten van de huisvesting zijn in het boekjaar lager en ook zijn de gereserveerde instandhoudingskosten uit vorige jaren deels vrijgevallen. Daartegenover staan echter de extra kosten die ten laste zijn gebracht van de niet-bestede huisvestingssubsidie (€ 1,423 mln.). Per saldo is dus meer beslag gelegd op de structurele subsidie inzake huisvesting.

De realisatie van de projectopbrengsten (privaat en publiek: € 555K) blijven ook in 2022 achter bij de begroting (€ 991K). Dit hangt ermee samen dat de onderhanden projecten achterlopen. Deze opbrengsten worden immers boekhoudkundig pas genomen als er kosten tegenover staan. Dat betekent dus ook dat de projectkosten enigszins lager zijn. Verder lijkt het lastig de toezeggingen voor bestaande en nieuwe projecten op peil te houden. Overigens zijn ook niet alle projecttoezeggingen van derden per definitie goed voor het resultaat. Verschillende fondsen en subsidiegevers verlangen immers ook een 'eigen bijdrage' in de kosten van het project.

Als we de eigen inkomsten afzetten tegen de totale opbrengsten, dan valt uit bovenstaande af te leiden dat het percentage 'eigen bijdrage' onder druk staat: 13,6% (versus begroot 24%, en in 2021 18,4%). Hierbij moet

opgemerkt worden dat we de definitie van deze norm hebben aangepast en de huisvestingsbaten niet meenemen in de totale baten. Op grond van verslaggevingsrichtlijn is de huisvestingssubsidie een (gemaximeerde) kostenvergoeding. Gezien het fluctuerende karakter van de jaarlijkse huisvestingssubsidie wordt deze post daarom geëlimineerd uit de totale inkomsten als grondslag voor de nieuwe norm voor eigen inkomsten. Al met al is het eigen bijdragepercentage niet tevredenstellend en een ontwikkelpunt, maar ook een kans, voor de volgende jaren.

PERSONELE LASTEN

De personele lasten komen op € 4,955 mln. Uit, hetgeen bijna € 405K hoger is dan het begrote bedrag. Deze hogere kosten zijn te verklaren door de hogere post inhuur personeel ten bedrage van € 1,088 mln., € 687K hoger dan begroot. Deze inhuur hangt vooral samen met de inhaalslag die gemaakt is met het project *RKD Research*. Anderzijds is een aantal functies en vacatures die begroot zijn als vast, tijdelijk ingevuld door interim-medewerkers.

Het totale eigen personeelsbestand op 31 december 2022 bedraagt 61,85 fte (in 2021: 66,95 fte). Dit betreft een totaal aantal van 80 medewerkers (in 2021: 83 medewerkers). Hiervan hebben 14,07 fte (in 2021: 9,22 fte) een dienstverband voor bepaalde tijd (26 medewerkers).

HUISVESTINGSLASTEN

De huisvestingslasten worden ten opzichte van de begroting 2022 in totaliteit fors onderschreden met een realisatie van € 238K versus een begroot bedrag van € 986K. In 2022 is er ontwikkeling geweest in het huisvestingsdossier. Er zijn extra middelen beschikbaar gekomen om bepaalde kosten uit het verleden en instandhoudingskosten in de toekomst te voorzien. Hiervoor gereserveerde servicekosten ten bedrage van € 645K zijn daarom afgeboekt (ook over voorgaande jaren). Daarom is de post servicelasten negatief € 346K versus een positief begrotingsbedrag van € 252K. Aangezien de huisvestingskosten via de balanspost 'niet bestede huisvestingssubsidie' lopen, heeft dit geen direct resultaatseffect (maar het leidt wel tot een hogere post 'niet bestede huisvestingssubsidie').

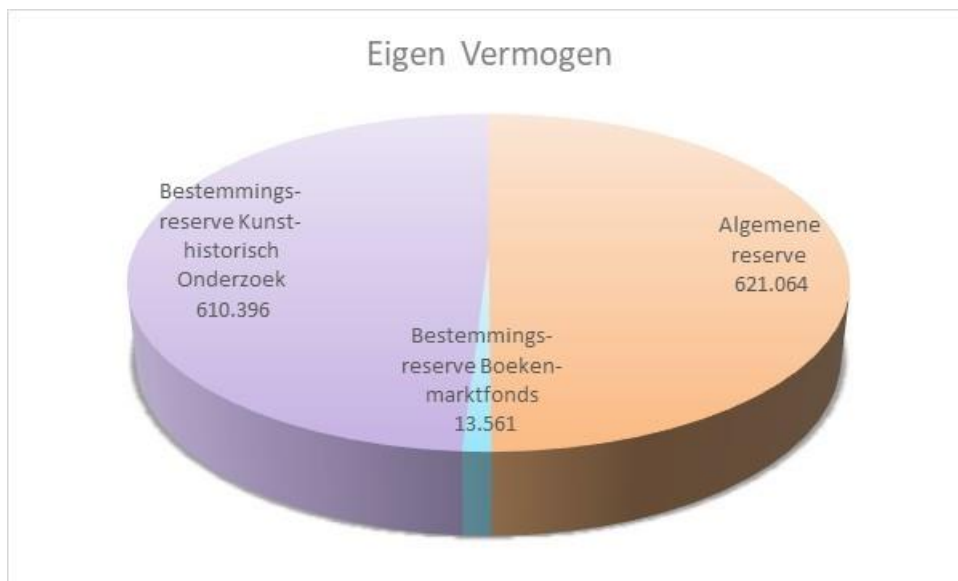
AFSCHRIJVINGSKOSTEN

De afschrijvingskosten van € 77K blijven aanmerkelijk achter bij de begroting € 111K. We zien een duidelijke ontwikkeling naar beperktere investering in zowel huisvesting immers, binnen vijf jaar zal RKD de bestaande huisvesting moeten verlaten –, als in ICT, waarbij eigen servers worden uitgefaseerd ten gunste van het werken in de cloud.

OVERIGE LASTEN

Bij de overige lasten zien we een overschrijding van een realisatie ter hoogte van € 1,565 mln. op een begroot bedrag van € 1.216 mln. De grootste overschrijding hangt ook hier samen met het project *RKD Research*. De automatiseringskosten voor beheer bedragen € 178K, € 47K meer dan begroot. Daarnaast zijn de automatiserings- en digitaliseringskosten binnen de rubriek 'activiteiten' € 499K hoger dan begroot. Onderbestedingen zijn er ook, met name op het gebied van de communicatie liggen de kosten € 108K beneden de begroting 2022.

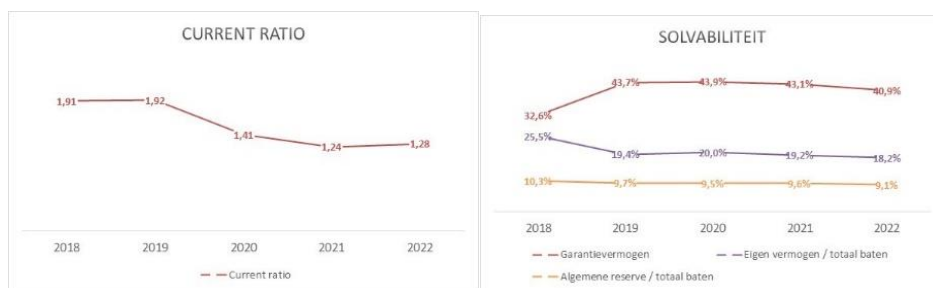
7.3 EIGEN VERMOGEN, BESTEMMINGSFONDSEN EN -RESERVES

De jaarrekening over 2022 kent een nulresultaat. Positieve resultaten worden toegevoegd aan het eigen vermogen, negatieve resultaten verlagen het eigen vermogen. Binnen het eigen vermogen zijn diverse bestemmingsfondsen en -reserves gevormd. Bij de resultaatverdeling worden reserves niet gemuteerd, hetgeen betekent dat de reserves op eenzelfde niveau blijven als per ultimo 2021. Er zijn geen onttrekkingen vanuit het boekenmarktfonds of Kunsthistorisch onderzoek.

7.4 FINANCIËLE POSITIE ULTIMO 2022

De continuïteit van de organisatie hangt onder meer samen met de *reserves* die een bufferfunctie vervullen om risico's op te vangen die leiden tot (aanzienlijke) financiële consequenties. Dit kan men vanuit verschillende perspectieven doen: uitsluitend de algemene reserve, het eigen vermogen inclusief bestemmingsreserves (die in geval van nood ingezet kunnen worden) en het eigen vermogen inclusief de langlopende lening van RVO in het kader van het toekomstkrediet onderzoeksfaciliteiten (garantievermogen).

Duidelijk is dat de solvabiliteitsgetallen enigszins onder druk staan. Dit hangt echter niet zozeer samen met de ontwikkeling van het eigen vermogen. Dit blijft immers gelijk. De baten in totaliteit zijn echter in 2022 hoger, waardoor de verhouding ten opzichte van het vermogen verslechtert. Overigens is eerder de doelstelling geformuleerd dat de algemene reserve 20% moet zijn ten opzichte van de totale baten. Op dit moment bedraagt dit percentage 9,1%. Op basis van de huidige begroting 2023 is er ook in 2023 nog geen ruimte de algemene reserve naar het gewenste niveau van 20% van de baten te brengen.

Het RKD beschikt over een voldoende liquiditeitspositie (op korte termijn); rekening houdend met de saldi aan liquide middelen, uitstaande vorderingen en uitstaande kortlopende schulden bedraagt de liquiditeitspositie ultimo 2022 bijna € 0,9 mln. (ultimo 2021 bijna € 0,9 mln.). De current ratio bedraagt 1,28 (2021: 1,24).

In het kader van de financiële positie zijn ook de balansposten ‘niet bestede huisvestingssubsidie’ en de langlopende lening van RVO van belang. De ‘niet bestede huisvestingssubsidie’ bedraagt € 1,134 mln. per einde 2022 (€ 1,171 per einde 2021). Op basis van lagere huisvestingslast is de verwachting dat het RKD vooralsnog enigszins middelen overhoudt om te besteden aan activiteiten binnen de doelstelling van het RKD. Het is aannemelijk dat na een herhuisvesting de huisvestingssubsidie volledig gebruikt moet worden om daadwerkelijk in te zetten voor huisvestingskosten. Op de middellange termijn zal er dan ook geen sprake meer zijn van het deels niet besteden van huisvestingssubsidie en moet de structurele exploitatie minimaal kostenneutraal zijn.

Op 30 november 2022 is de ontwikkelfase van het project *RKD Research* afgerond en begin 2023 vindt verantwoording plaats richting RVO. Van RVO is een lening (‘subsidie met terugbetalingsverplichting’) ontvangen ter hoogte van € 1,555 mln. In 2023 vindt implementatie van *RKD Research* plaats. In het najaar volgt dan de exploitatie ervan. Het betreft een nieuw product op een nieuwe markt, dus een inschatting van het succes ervan op voorhand is lastig. Wel is duidelijk dat de inschattingen van de exploitatie aanmerkelijk ongunstiger zijn dan eerder verondersteld:

- De initiële kosten van het project *RKD Research* zijn aanmerkelijk hoger uitgevallen (€ 3,25 mln. realisatie versus begrote kosten € 1,3 mln.). Daarnaast is aan digitale vaste activa een bedrag van € 1,7 mln. geactiveerd dat in twintig jaar moet worden afgeschreven, of versneld als de exploitatie daadwerkelijk ongunstig zal blijken te zijn.
- De resultaten die met *RKD Research* behaald kunnen worden zijn langjarig negatief (huidige verwachting resultaat exclusief afschrijvingen op dit moment negatief € 3,7 mln. in de eerste vijftien jaar versus een positief resultaat in de eerste calculaties van € 1,9 mln.). Dit hangt vooral samen met aanmerkelijk hogere structurele lasten voor beheer en licenties.

Mede vanuit *RKD Research* en de oplopende kosten voor automatisering en digitalisering zien we, kortom, lastige financiële tijden op ons afkomen. Enerzijds is de verwachting dat de exploitatie structureel verlieslatend zou kunnen zijn, anderzijds moeten de komende jaren de digitale scans worden afgeschreven en vermelde lening worden afgelost. Om die reden is bij RVO aangevraagd ontheffing te krijgen van de verplichting de lening terug te betalen. Hopelijk wordt in de loop van 2023 duidelijk of deze ontheffing daadwerkelijk verleend kan worden.

Om de exploitatie van RKD, inclusief *RKD Research*, structureel gezond te krijgen is begin 2023 een programma geïnitieerd.

7.5 BEGROTING 2023

De Raad van Toezicht heeft de begroting 2023 is op 19 december 2022 goedgekeurd.

	<u>Begroting 2023</u>
BATEN	
Directe opbrengsten	
Publieksinkomsten	157.000
Overige inkomsten	145.220
Indirecte opbrengsten	<u>53.220</u>
Totale opbrengsten	355.440
Subsidies en bijdragen	
Structurele subsidie OCW	6.209.768
Overige niet structurele subsidies en bijdragen	<u>609.306</u>
Totale subsidies en bijdragen	6.819.074
TOTALE BATEN	<u>7.174.514</u>
LASTEN	
Beheerslasten personeel	1.380.040
Beheerslasten materieel	<u>2.300.500</u>
Totale beheerslasten	3.680.540
Activiteitenlasten personeel	3.126.542
Activiteitenlasten materieel	<u>529.010</u>
Totale activiteitenlasten	3.655.552
TOTALE LASTEN	<u>7.336.092</u>
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-161.578
Rentebaten/-lasten	<u>4.500</u>
EXPLOITATIERESULTAAT	<u>-157.078</u>

Het begrote tekort voor 2023 bedraagt € 785K (als er nog niet gecorrigeerd is voor 'niet-bestede huisvestingssubsidie'). Als we dit tekort voor 20% ten laste te brengen van de bestemmingsreserve Kunsthistorisch onderzoek en 80% ten laste van de niet-bestede huisvestingssubsidie resulteert dit in het begrote tekort voor 2023 van € 157K.

De begroting 2023 is voor een aantal posten een doortrekking van voorgaande jaren met betrekking tot formatie, projecten, e.d. In de formatie is terughoudend omgegaan met het opnieuw invullen van vacatures. Wel is de organisatie gewijzigd in die zin dat de afdeling DIM uitbreiding krijgt, en de rol van informatiemanager is geïntroduceerd. Dit is nodig om beter voorbereid te zijn op de verdere digitalisering en de implementatie van

RKD Research. Er is rekening gehouden met een hogere inflatie en loonkostenontwikkeling ten opzichte van voorgaande jaren.

Het jaar 2023 zal in het teken staan van de verdere implementatie van *RKD Research* en de laatste aanpassingen die daarvoor nodig zijn. De nieuwe, digitale onderzoeksinfrastructuur leidt tot een forse kostenstijging, onder meer als gevolg van diverse *service level agreements* en de extra inzet van personeel voor (functioneel) beheer. Bovendien ontstaan er nog aanzienlijke, eenmalige kosten voor de implementatie van *RKD Research*, de uitfasering van de oude digitale omgeving *RKD Explore* en de noodzakelijke introductie van een nieuwe website. De uitfasering van *RKD Explore* houdt onder meer in dat bestaande databases moeten worden omgevormd in een Linked Open Data model, conform de DERA zodat deze aan het nieuwe platform kan worden toegevoegd. Op het gebied van ICT vinden, naast de implementatie van *RKD Research* en uitfasering *RKD Explore*, ook forse inspanningen plaats. Zo gaat het RKD ‘werken in de wolken’ (in the cloud) en worden bestaande servers buiten gebruik gesteld. Ook de kosten van deze ontwikkeling zijn in de voorliggende begroting opgenomen.

7.6 RISICOANALYSE

We onderscheiden meer strategische en meer operationele risico's.

STRATEGISCHE RISICOANALYSE

Met het oog op de continuïteit van het RKD worden de volgende strategische risico's c.q. bestuurlijke uitdagingen onderkend:

1. Transitie analoog naar digitaal

Eind 2017 is het RKD gestart met het programma *RKD Research* waarmee een belangrijke stap gezet wordt in deze transitie. Voor de ontwikkeling van dit programma is van de RVO een renteloze startfinanciering ontvangen. In het kader van *RKD Research* is in de jaren 2019 t/m 2022 de digitalisering van de collectie gerealiseerd en in november 2022 is de ontwikkelfase afgerond. Het jaar 2023 zal gewerkt worden aan de implementatie van het systeem en de uitrol naar eerste gebruikers.

Belangrijke risico's in het kader van een succesvolle implementatie en het vervolg van het programma c.q. de lancering van het onderzoekplatform zijn onder meer toekomstige technologische ontwikkelingen, de acceptatie van digitale collectie (zowel bij de museale achterban als het publiek) en de financiële *business case*. Deze laatst zal naar verwachting lange tijd verlieslatend zal zijn, ondanks dat bijdragen van gebruikers gevraagd worden.

2. Waarborgen adequate financiële middelen

De belangrijke inkomstenstroom voor het RKD betreft de structurele subsidiëring vanuit OCW. De structurele subsidiestroom kent een laag risicoprofiel. Het RKD ontvangt al langjarig een dergelijke structurele subsidie en wordt gewaardeerd om de daarmee gerealiseerde doelstellingen en activiteiten. Toch kan dit risicoprofiel nadelig beïnvloed worden door de negatieve economisch ontwikkelingen na Covid-19, de Oekraïne-oorlog en energiecrisis.

Teneinde op structurele basis een sluitende exploitatie te realiseren is een structureel niveau aan externe financiering van overige subsidiegevers/financiers wenselijk. Een eigenbijdragenorm van 18%-20% betekent daarom verstandig beleid.

Het op pijl houden van een toereikende projectportefeuille (met name voor wat betreft de financiële dekking) vormt de uitdaging/risico. Er wordt nadrukkelijk gestuurd op de acquisitie van goede projectvoorstellen, interessant genoeg voor externe financiers om aan bij te dragen.

3. Huisvesting

Ten aanzien van de huisvestingsproblematiek is in duidelijk dat de huidige huisvesting in een deel van

het complex van de Koninklijke Bibliotheek niet meer kan worden gecontinueerd. Per 1 januari 2028 moet het RKD het bestaande pand hebben verlaten. Op de middellange termijn zal het RKD daarom op zoek moeten naar huisvesting op een andere locatie. Belangrijkste risico's hierin zijn de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt/bouwsector, eventuele financieringsmogelijkheden en de ontwikkelingen op politiek gebied.

Ten aanzien van onze bestaande huisvesting heeft het RKD er belang bij de kosten tot het moment van verhuizing zoveel mogelijk te beperken. Dit geldt voor de reguliere huisvestingskosten, maar zeker voor wat betreft de kosten gemoeid met het onderhoud en de instandhouding. Ook hier geldt het belang dat de risico's dat deze kosten de financiële draagkracht van het RKD niet overschrijden.

OPERATIONELE RISICO'S

De operationele risico's hebben met name betrekking op:

1. ICT

De afhankelijkheid van ICT en (betrouwbare en integere) data worden ook voor het RKD steeds groter. In operationele zin kunnen risico's optreden ten aanzien van de adequate inrichting van de werkorganisatie en ten aanzien van de continuïteit en betrouwbaarheid van de ICT-organisatie. Cybersecurity heeft in het boekjaar extra aandacht gekregen hetgeen heeft geleid tot een uitgebreid verbeterprogramma dat in 2023 verder zijn beslag zal krijgen. Naast de fysieke beveiliging van systemen, zowel intern als bij externe datacenter leveranciers door middel van firewalls, brandpreventie en fysieke toegangsbeveiliging, zijn er diverse procedurele- en softwarematige beheersmaatregelen ingericht, zoals:

- *back-up en recovery procedures;*
- procedures voor incidentmanagement;
- afspraken over change management met externe leveranciers;
- procedures voor toegangsbeveiliging en rechten in systemen;
- *business continuity procedures* en afspraken met leveranciers.

2. Interne beheersing

Er bestaan diverse procedures en er zijn bevoegdheden als procuratie- en budgethouderschap vastgesteld, gericht op de interne beheersing van financiële middelen. In het bijzonder ter voorkoming van onjuist c.q. ongewenst gebruikt van middelen of zelfs fraude. Ook de beheersing van de diverse projecten voor derden is relevant. Verschillende geldschieters en subsidiegevers stellen daarbij steeds gedetailleerder eisen aan de besteding en verantwoording ervan. De bestaande procedures en vastgestelde bevoegdheden en met name de toereikendheid ervan worden jaarlijks besproken en geactualiseerd.

Gezien de omvang van de RKD wordt het bovenstaande systeem van risicomanagement als toereikend beschouwd.

VIII. CODES: GOVERNANCE, FAIR PRACTICE, CULTURELE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Het RKD onderschrijft de acht principes van de Governance Code Cultuur (versie 2019). Deze principes zijn verankerd in onze statuten en bestuurs- en uitvoeringspraktijk. Minimaal viermaal per jaar vindt er formeel overleg tussen de Raad van Toezicht en de directie plaats. Buiten deze vergaderingen om vindt periodiek overleg plaats tussen de directeur-bestuurder van het RKD en de voorzitter van de Raad. Waar de acht principes binnen onze organisatie niet onverkort worden toegepast, wordt onder het motto 'pas toe of leg uit' hierop een toelichting gegeven in het bestuursverslag of het verslag van de Raad van Toezicht.

Voorts onderschrijft het RKD de Code Fair Practice en de Code Culturele Diversiteit en Inclusie. De tien onderdelen van de Code Fair Practice zijn verankerd in de organisatie (en kernadministraties) en uitvoeringspraktijk. Daarnaast sluit het RKD zich aan bij bestaande afspraken over honorering en de sociale dialoog tussen werkgevers-opdrachtgevers en werknemers-opdrachtnemers.

Ten aanzien van de code Culturele Diversiteit en Inclusie wordt op korte termijn gebruik gemaakt van de (gelijknamige) zelfscan om te bezien op welke onderdelen het RKD zich nog verder kan verbeteren.

DIRECTIE

De directie bestond in 2022 uit:

Prof. dr. C.W.M. Stolwijk, Algemeen directeur, tevens statutair bestuurder
Drs. M.S. Pondman, Directeur (tot 1 november 2022)

STAF

Mr. drs. A.M.L. van der Torren, Directiesecretaris
J.H. Swachten, Controller (tot 1 december 2022)
P. Kasteleyn, Controller (vanaf 1 december 2022)
H. Deelen, HRM Regisseur (vanaf 1 november 2022)

MANAGEMENTTEAM

De samenstelling van het managementteam was gedurende 2022:

Prof. dr. C.W.M. Stolwijk, Algemeen directeur, voorzitter
Drs. M.S. Pondman, Directeur (tot 1 november 2022)
Drs. S.E. Craft-Giepmans, Hoofd *Onderzoek en Ontwikkeling*
Dr. P. Alkhoven, Hoofd *Collecties*
Drs. L. Jacobs, Hoofd *Service & Publiek*
A. Lugten, Hoofd *Digitaal Informatie Management*

ONDERNEMINGSRAAD

De samenstelling van de Ondernemingsraad in 2022:

Drs. R. van Bragt, voorzitter (tot 1 oktober 2022)
D.N. de Ruijter-Ekema, secretaris (tot 1 maart 2022)
M.B.P. Heslenfeld MA (tot 1 oktober 2022)
M. Tubben MA (tot 1 oktober 2022)

Rick Venster, voorzitter (vanaf 1 oktober 2022)
Edda Japing, secretaris (vanaf 1 oktober 2022)
Tomas Waals, lid (vanaf 1 oktober 2022)

Den Haag, 28 maart 2023

Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis,

Prof. dr. C.W.M. Stolwijk
Directeur-bestuurder

IX. VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

De samenstelling van de Raad van Toezicht was in 2022:

- Mr. G.N. Roes, Voorzitter (benoemd per 21 februari 2017, 2e termijn), *voorzitter van de Bezwaarschriften Commissie Hoog Water Beschermingsprogramma*;
- Drs. G. Luijten, portefeuille Musea (q.q. benoemd per 1 januari 2016), Directeur Fondation Custodia , Parijs, *lid dagelijks bestuur vereniging Rembrandt, voorzitter bestuur Stichting Kunsthistorische Publicaties, lid Salon du Dessin, lid Vetting committee Works on Paper TEFAF Maastricht en TEFAF online*. De heer Luijten is op 19 december 2022 overleden.
- Drs. H.M. Godschalx, portefeuille Financiën en voorzitter van de Auditcommissie (benoemd per 17 oktober 2016, 2e termijn), Managing director Hoffsteede B.V., *voorzitter F.G. Waller Fonds, lid commissie van toezicht op financiën Kennemer Golf & Country Club, adviseur Squarefield B.V., voorzitter VvE Buitenplaats Kareol, bestuurslid en penningmeester Stichting Roodenburg van Looy, adviseur Aescap Life Sciences Fund*;
- Drs. D.T.M. Majoor, portefeuille Openbaar Bestuur (benoemd 24 september 2018, 1e termijn), voorzitter van het College van Bestuur van de Cibap vakschool voor vormgeving in Zwolle, *lid maatschappelijke adviesraad Staatsbosbeheer, lid beoordelingscommissie NWO Comenius Leadership Fellows, voorzitter bestuur Dutch Crafts Council, lid Raad van Toezicht Rijksmuseum Twenthe en de Museumfabriek Enschede, voorzitter auditpanels HBO bij Hobéon*;
- Ir. H.H. Buss, portefeuille Cultureel Ondernemen en lid Auditcommissie (benoemd per 1 januari 2019, 1e termijn), *voorzitter werkgroep De Duurzame Zeehelden, voorzitter Coöperatie De Zeehelden u.a. i.o.*;
- Prof. dr. K. Brosens, portefeuille Wetenschap (benoemd per 1 januari 2019, 1e termijn), Associate Professor aan de Katholieke Universiteit Leuven, *lid Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschap en Kunsten, lid Koninklijke Academie voor Oudheidkunde van België, lid Herkul KU Leuven Institute for Cultural Heritage, lid DigiSoc KU Leuven Digital Society Institute, lid KUL ARTES Bibliotheekraad*.

N.B. de *cursief gemarkeerde functies* betreffen de relevante nevenfuncties gedurende 2022.

De Raad vergaderde viermaal: op 28 maart 2022, 20 juni 2022, 25 oktober 2022 en 19 december 2022. De Algemeen directeur overlegde minimaal tienmaal met de voorzitter, waarvan eenmaal een formeel evaluatiegesprek.

GER LUIJTEN

Op 19 december 2022 overleed onverwacht drs. Ger Luijten. De Raad verloor in hem een bijzonder betrokken en gewaardeerd lid.

VERGADERINGEN

De belangrijkste onderwerpen die in 2022 in de vergaderingen zijn behandeld, betreffen:

JAARREKENING 2021

De Raad heeft, conform de statuten, de jaarrekening over 2021, inclusief het bijbehorende bestuursverslag, beoordeeld en kennisgenomen van het verslag van de accountant. De Raad van heeft in haar vergadering van 28 maart 2022 de genoemde stukken goedgekeurd.

AUDITCOMMISSIE

De auditcommissie vergaderde tweemaal, op 21 maart 2022 en op 12 december 2022. In de genoemde vergaderingen stonden respectievelijk de conceptjaarrekening 2021 en de conceptbegroting 2023 op de agenda. De auditcommissie adviseerde de RvT op basis van de behandeling van deze concepten positief aangaande de goedkeuring van zowel de Jaarrekening 2021, als de Begroting 2023.

VISITATIERAPPORT 2022

De Raad heeft met belangstelling kennisgenomen van het visitatierapport van de Visitatiecommissie, dat is uitgebracht op basis van gesprekken met leidinggevend en medewerkers van het RKD en door hen aangereikte documentatie. De commissie bracht waardevolle adviezen uit rond de thema's kwaliteit, vitaliteit en maatschappelijke relevantie. De commissie heeft goed kennisgenomen van de zorgen over de huidige en de toekomstige huisvesting van het RKD. De commissie geeft aan doordrongen te zijn geraakt van de omvang en complexiteit van de digitaliseringsopgave en het belang daarvan voor de museale sector, de kunsthistorische wetenschap en de andere gebruikers van de door het RKD beheerde rijkscollectie.

HUISVESTING

De beoogde toekomstige huisvesting in het voormalige Rijksarchief aan Bleijenburg 7 te Den Haag, bleef ook in 2022 op basis van een in 2019 met het Rijksvastgoedbedrijf ondertekende intentieovereenkomst, structureel onderdeel van de (beslis)agenda van de RvT. De opgetreden onduidelijkheid over de slagingskans van deze optie is in 2022 niet weggenomen. De Raad ziet uit naar de conclusies van een in opdracht van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van OCW uitgevoerde verkenning van mogelijke oplossingen/scenario's voor de huidige en de toekomstige huisvesting.

RKD RESEARCH

Evenals de Visitatiecommissie acht de Raad de digitalisering van collecties van het RKD van grote importantie voor de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van de instelling. Deze constatering vereist een herbezinning op de digitale ambities voor de midden lange termijn. Het RKD staat voor een (te) grote opgave, die verder reikt dan de oorspronkelijke opdracht en veel extra geld kost.

De Raad volgde met aandacht de strategische ontwikkeling van de (geraamde) verdien capaciteit van het businessmodel voor *RKD Research*. Om aan de verplichting en noodzaak van de digitale transitie te kunnen voldoen, wordt de strategie herijkt en waar nodig aangepast. De opbouw van het digitale Huis voor de Kunstgeschiedenis mag niet ten koste gaan van de financiële gezondheid van het RKD. Indien noodzakelijk zal financiële ondersteuning worden gezocht.

GOVERNANCE CODE CULTUUR EN RISICOANALYSE

Een belangrijk deel van de in de *Governance Code Cultuur*: goed bestuur en toezicht in de cultuursector (GCC) opgenomen principes worden nauwgezet en professioneel nageleefd door zowel de directeur-bestuurder als door de Raad. De Raad nam kennis van een eerste stap in de richting van de instelling van een wetenschappelijke adviesraad ten behoeve van het realiseren van de maatschappelijke doelstelling van het RKD.

BEGROTING 2023

De Raad verleende, mede op basis van het positief advies hieromtrent van de auditcommissie, op 19 december 2022 in principe goedkeuring aan de Begroting 2023, met de opdracht vóór het derde kwartaal van 2023 een dekkingsplan te ontwikkelen voor mogelijke structurele tekorten, die samenhangen met de verdere ontwikkeling en het beheer van het digitale Huis voor de Kunstgeschiedenis.

Den Haag, 28 maart 2023

Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis,

Mr. G.N. Roes, Voorzitter

Drs. H.M. Godschalx, portefeuille Financiën

Drs. D.T.M. Majoor, portefeuille Openbaar Bestuur

Ir. H.H. Buss, portefeuille Cultureel Ondernemen

Prof. dr. K. Brosens, portefeuille Wetenschap

Stichting RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis

JAARVERSLAG 2022

Den Haag, 28 maart 2023

INHOUDSOPGAVE

JAARREKENING 2022

I.	BALANS	4
II.	EXPLOITATIEREKENING	5
III.	TOELICHTINGEN	
	3.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	7
	3.2 Toelichting op de balans	9
	3.3 Toelichting op de exploitatierekening	13
IV.	OVERIGE GEGEVENS	
	4.1 Controleverklaring	19
V.	BIJLAGEN	
	5.1 Prestatieverantwoording t.b.v. Ministerie van OCW	25
	5.2 Aanvullend overzicht inzake model t.b.v. Ministerie van OCW	27
	5.3 Bijlage inzake OCW-projectsubsidie '2020 Digitale Toegankelijkheid'	28

JAARREKENING

BALANS

	<u>31 december 2022</u>	<u>31 december 2021</u>
ACTIVA		
I. Digitale vaste activa	1.733.847	1.701.452
II. Materiële vaste activa	<u>181.712</u>	<u>210.960</u>
Totaal vaste activa	1.915.559	1.912.412
Vorderingen	728.972	969.173
Liquide middelen	<u>3.287.959</u>	<u>3.630.394</u>
Totaal vlottende activa	<u>4.016.932</u>	<u>4.599.567</u>
TOTAAL ACTIVA	<u><u>5.932.490</u></u>	<u><u>6.511.979</u></u>
PASSIVA		
Algemene reserve	621.064	621.064
Bestemmingsreserves	<u>623.957</u>	<u>623.957</u>
Totaal eigen vermogen	1.245.022	1.245.022
Langlopende schulden	<u>1.554.778</u>	<u>1.554.778</u>
Totaal langlopende schulden	1.554.778	1.554.778
Kortlopende schulden	<u>3.132.691</u>	<u>3.712.179</u>
TOTAAL PASSIVA	<u><u>5.932.490</u></u>	<u><u>6.511.979</u></u>

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

	<u>2022</u>	<u>Begroting 2022</u>	<u>2021</u>
BATEN			
Eigen inkomsten			
Publieksinkomsten	19.987	74.837	61.704
Overige inkomsten	126.132	272.459	132.960
Indirecte opbrengsten	6.020	56.000	9.274
Bijdragen uit private middelen			
Private middelen - private fondsen	<u>237.376</u>	<u>340.134</u>	<u>345.171</u>
Totale eigen inkomsten	389.516	743.430	549.109
Structurele subsidie OCW	6.144.360	5.476.640	5.476.714
Incidentele publieke subsidies	<u>318.090</u>	<u>651.116</u>	<u>474.605</u>
Totale subsidies	6.462.450	6.127.756	5.951.319
TOTALE BATEN	<u>6.851.966</u>	<u>6.871.186</u>	<u>6.500.428</u>
LASTEN			
Personeelslasten	4.955.320	4.550.562	4.427.995
Huisvestingslasten	238.279	986.000	916.365
Afschrijvingen	76.734	110.500	74.399
Overige lasten	<u>1.565.176</u>	<u>1.215.517</u>	<u>1.131.781</u>
TOTALE LASTEN	<u>6.835.510</u>	<u>6.862.579</u>	<u>6.550.540</u>
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	16.456	8.607	-50.112
Rentebaten/-lasten	<u>-16.456</u>	<u>-15.832</u>	<u>-8.476</u>
EXPLOITATIERESULTAAT	<u>0</u>	<u>-7.226</u>	<u>-58.588</u>
RESULTAATVERDELING			
Onttrekking resp. toevoeging Algemene reserve	-	82.274	-
Toevoeging Boekenmarktfonds	-	5.000	-
Toevoeging resp. onttrekking Bestemmingsreserve Kunsthist. Onderz.	<u>-</u>	<u>-94.500</u>	<u>-58.588</u>
	<u>-</u>	<u>-7.226</u>	<u>-58.588</u>

TOELICHTINGEN

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

De Stichting RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis ('de stichting'), opgericht op 1 januari 1995 en gevestigd te 's-Gravenhage, is rechtsopvolger, wegens verzelfstandiging, van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie ('RKD'), tot dat ogenblik onderdeel van het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, en voor wat betreft haar activiteiten en bezittingen van de Stichting Iconografisch Bureau in liquidatie ('Stichting IB'), welke tevens is gevestigd in 's-Gravenhage.

De jaarrekening is ingericht overeenkomstig de eisen die in het kader van de Wet op het specifieke cultuurbeleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Richtlijn 640 voor de Jaarverslaggeving worden gesteld. De eisen in het kader van de Wet op specifieke cultuurbeleid zijn vervat in bepalingen uit het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen. De eisen zijn beschreven in het nieuwe Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie (2021-2024).

Voor de inrichting van de jaarrekening wordt de indeling volgens het Handboek gehanteerd. Ten aanzien van de functionele exploitatierekening wordt het model gehanteerd, waarbij posten worden toegerekend aan 'Collectiebeheer'/'Publieksactiviteiten' en 'Algemeen beheer'. Deze functionele exploitatierekening is als bijlage aan de jaarrekening toegevoegd.

Het verslagjaar van de Stichting komt overeen met het kalenderjaar.

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING

Alle activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hieronder anders vermeld.

Digitale vaste activa

De digitale activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. De verwachte toekomstige gebruiksduur van de volgende categorie digitale activa betreft:

De digitale vaste activa betreffen niet-materiele vaste activa in overeenstemming met RJ 210 (Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving). Het RKD volgt in aansluiting op de bepalingen uit het Handboek (onder andere) RJ 640 voor organisaties zonder winststreven; daarbij wordt alle stellige uitspraken van de RJ gevolgd conform RJ 640.106. De digitale vaste activa betreffen digitale scans van de collectie, waarvoor geen concrete regelgeving c.q. stellige uitspraken bestaan binnen de huidige Analoog met de verwerking van niet-materiele vaste activa is voor de activering zoveel mogelijk aangesloten bij de verwerkingswijze zoals opgenomen in RJ 210. E.e.a. impliceert dat de directe verkrijgingsprijs wordt geactiveerd en afgeschreven in de hierboven genoemde periode van 20 jaar. Jaarlijks zal een impairment test worden uitgevoerd op deze categorie vaste activa.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. De verwachte toekomstige gebruiksduur van de volgende categorie digitale activa betreft:

- Digitale vaste activa/scans 20 jaar

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. De verwachte toekomstige gebruiksduur van de volgende categorieën materieel vaste activa betreft:

- Kantoorinventaris: 5 jaar
- Automatiseringsapparatuur en software: 3 jaar

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen de kas, rekening courant en spaarrekeningen bij diverse banken. De saldi zijn vrij beschikbaar voor het RKD.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening worden bepaald op basis van een individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.

Algemene reserve

De algemene reserve is het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutair bepalingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor het RKD is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van het RKD op langere termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen met een door de bestuurder bepaalde specifieke bestemming.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen zijn een deel van het eigen vermogen waaraan door derden een bepaalde (beperkte) bestedingsmogelijkheid is gegeven. De toerekening aan het bestemmingsfonds OCW wordt bepaald op basis van de bepalingen uit het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies - Instellingen.

Wettelijke reserve

De algemene verslaggevingsregels conform BW 2 Titel 9 zijn voor een organisatie zonder winststreven als het RKD weliswaar een belangrijk referentiekader, maar geen formele verplichting. Derhalve is de regelgeving ten aanzien van wettelijke reserves, bv. voor digitale vaste activa c.q. ontwikkelkosten, niet van toepassing. In de RJ zijn dan ook hieromtrent geen stellige uitspraken opgenomen. Voorts is de doelstelling voor de vorming van een wettelijke reserve, kapitaalbescherming bij BV's/NV's, niet aan de orde voor het RKD. E.e.a. gezien het feit dat het RKD de stichtingsvorm als rechtspersoon heeft; er is geen sprake van aandeelhouders waaraan directe kapitaaluitkering kunnen worden gedaan.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten en de kosten en overige lasten over het jaar.

Baten en lasten

Baten en lasten worden gewaardeerd op actuele waarde en toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, tenzij anders vermeld. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Subsidies en bijdragen

De structurele subsidies van OCW zijn opgenomen op basis van de van het Ministerie van OCW ontvangen beschikkingen. Aan deze beschikkingen liggen periodiek ingediende subsidieaanvragen ten grondslag.

Subsidies en bijdragen voor projecten worden als baten verwerkt in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt.

Aankopen en bijdragen t.b.v. van deze aankopen

De aankopen t.b.v. de collectie en de ten behoeve van deze aankopen ontvangen subsidies, schenkingen en overige bijdragen worden in de exploitatierekening verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Pensioenen

Het RKD heeft een toegezegde pensioenregeling. Deze regeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Er is geen verplichting tot bijstorting ingeval de bedrijfstakpensioenfonds tekorten heeft. Als gevolg hiervan wordt de pensioenregeling in de jaarrekening opgenomen als zijnde een toegezegde bijdragerregeling en worden alleen de verschuldigde pensioenpremies verantwoord.

WNT

Voor de uitvoering van de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector' (WNT) heeft het RKD zich gehouden aan de 'Beleidsregel toepassing WNT' conform de publicatie in de Staatscourant d.d. 6 maart 2014.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

	2022		2021
I. Digitale vaste activa			
Aanschafwaarde per 1 januari	1.701.452		1.516.309
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	-		-
	<u>1.701.452</u>		<u>1.516.309</u>
Investeringen	32.395		185.143
Afschrijvingen	-		-
	<u>1.733.847</u>		<u>1.701.452</u>
Aanschafwaarde per 31 december	1.733.847		1.701.452
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	-		-
	<u>1.733.847</u>		<u>1.701.452</u>

De investeringen in de digitale vaste activa betreft de verkrijgingsprijs (externe ('out-of-pocket') kosten) voor het vervaardigen van de digitale scans van onze collectie in het kader van het project RKD Research. Deze investeringen, tot op heden ruim € 1.7 miljoen vormen de infrastructuur van project RKD Research en zijn derhalve te typeren als 'Digitale activa'. Het betreft voornamelijk 'activa in ontwikkeling'; met ingang van het project RKD Research dat in 2023 in productie genomen zal worden. Alsdan zullen deze 'Digitale vaste activa' afgeschreven worden en zal de waardering periodiek getoetst worden met behulp van een impairment test.

II. Materiële vaste activa

Aanschafwaarde per 1 januari	342.497		283.746
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	131.537		57.138
	<u>210.960</u>		<u>226.608</u>
Investeringen	58.751		58.751
Afschrijvingen	-76.734		-74.399
	<u>369.602</u>		<u>342.497</u>
Aanschafwaarde per 31 december	369.602		342.497
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	187.890		131.537
	<u>181.712</u>		<u>210.960</u>

	31 december 2022		31 december 2021
Vorderingen			
Debiteuren	1.232		11.815
Vooruitbetaalde posten	-		67.274
Nog te ontvangen projectsubsidies	440.183		613.454
Nog te ontvangen omzetbelasting	168.210		165.736
Vooruitbetaalde pensioenpremies	47.155		41.732
Overige vorderingen	72.192		69.162
	<u>728.972</u>		<u>969.173</u>

Debiteuren

Het debiteurensaldo per 31 december 2022 is bepaald rekening houdend met een aftrekpost voor mogelijke oninbaarheid.

Nog te ontvangen projectsubsidies

De post 'Nog te ontvangen projectsubsidies' betreft de balanspositie van projecten, waarvan op balansdatum meer declarabele kosten zijn gemaakt dan voorschotten ontvangen. Dit betreft in feite vorderingen, die gedekt zijn door de van subsidiegevers ontvangen toezeggingen. Bij afgeronde projecten betreft dit vaak 10 á 20% van de toegezegde bedragen, die worden uitbetaald na ontvangst van de projectverantwoording. Ultimo 2022 betreft dit met name vorderingen in het kader van de projecten Mondriaan Editieproject, De overige projecten betreffen onderhanden projecten, waarbij nog overleg met subsidiegevers zal/kan worden gevoerd over onderdelen van deze voorlopige vorderingen. Ten tijde van de eindafrekening van een project ontstaat uiteindelijk duidelijkheid hierover.

	31 december 2022		31 december 2021
Liquide middelen			
Banken Rekeningen Courant	1.046.250		975.774
Banken Spaarrekeningen	2.239.434		2.652.201
Gelden onderweg	-101		197
Kas	2.376		2.222
	<u>3.287.959</u>		<u>3.630.394</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar. Zowel de rekeningen courant als de spaarrekeningen worden aangehouden bij de ING Bank als de Rabobank.

TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

	2022	2021
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	621.064	621.064
Mutatie i.h.k.v. resultaatverdeling	-	-
Stand per 31 december	<u>621.064</u>	<u>621.064</u>

	2022	2021
Bestemmingsreserves		
<i>Boekenmarktfonds:</i>		
Stand per 1 januari	13.561	13.561
Toevoeging i.h.k.v. resultaatverdeling	-	-
Stand per 31 december	<u>13.561</u>	<u>13.561</u>

Het 'Boekenmarktfonds' wordt gevormd met de opbrengsten van de periodiek georganiseerde boekverkoop van dubbele exemplaren in onze collectie. Met deze middelen worden vervolgens nieuwe aankopen ten behoeve van onze collectie gefinancierd.

	2022	2021
<i>Bestemmingsreserve Kunsthistorisch Onderzoek</i>		
Stand per 1 januari	610.396	668.984
Onttrekking i.h.k.v. resultaatverdeling	-	-58.588
Stand per 31 december	<u>610.396</u>	<u>610.396</u>

Deze bestemmingsreserve is in het verleden gevormd met de liquidatie-uitkering van de voormalige stichting 'Ter Bevordering van het Kunsthistorisch Onderzoek in Nederland' (BKO) en enkele legaten. De middelen zijn door de bestuurder vervolgens specifiek bestemd voor 'kunsthistorisch onderzoek' (in de brede zin van het woord).

De 'Reserve Herkomst Gezocht' betreft een in het verleden ontstaan positief saldo van een subsidie van OCW toen het 'Bureau Herkomst Gezocht' (BHG) nog deel uitmaakte van het RKD. Na het opheffen van BHG op 1 januari 2005 zijn de archieven, database e.d. overgedragen aan het Nationaal Archief. In overleg met het ministerie is toentertijd bepaald dat het positieve saldo besteed kon worden aan kosten die in lijn met de oorspronkelijk bestemming van de subsidie lag. Nadat dit positieve saldo is uitgeput, komt de gehele financiële exploitatie van het beheer van de voormalige archieven, databases e.d. voor rekening van het Nationaal Archief. In 2018 en 2019 is deze overdracht gerealiseerd en heeft tevens de finale financiële afwikkeling plaatsgevonden. Op grond daarvan is deze reserve per ultimo 2019 opgeheven.

Totaal bestemmingsreserves **623.957** **623.957**

	2022	2021
Langlopende schulden		
<i>Lening Rijksdienst voor Ondernemend Nederland</i>		
<i>i.h.k.v. Toekomstkrediet Onderzoeksfaciliteiten:</i>		
Stand per 1 januari	1.554.778	1.554.778
Stand per 31 december	<u>1.554.778</u>	<u>1.554.778</u>

Op 28 juni 2017 heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland positief beschikt inzake onze subsidieaanvraag voor RKD Research. De subsidie wordt beschikbaar gesteld in de vorm van een renteloos 'Toekomstfondskrediet Onderzoeksfaciliteiten'. Het krediet is bedoeld voor het ontwikkelen van onze toekomstige onderzoeksfaciliteit 'RKD Research'. Het totale krediet bedraagt € 1.554.778 (de helft van de begrote ontwikkelingskosten) is beschikbaar gesteld in 11 tranches. Het project is tot een afronding gekomen per 30 november 2022 en zal geleidelijk in 2023 geïmplementeerd worden. Inmiddels is de business case voor RKD Research slechter dan eerder begroot was. Daarom gevraagd om ontheffing van de verplichting de subsidie, incl. renteverplichtingen terug te betalen. Conform richtlijn vindt de verantwoording van de subsidie in februari 2023 plaats.

De ontwikkeling van de onderzoeksfaciliteit is met ingang van april 2017 opgestart. In begin 2018 lag het accent vooral nog op de ontwikkelkosten in de vorm van de kosten van tijdbesteding van eigen medewerkers van het RKD, kosten van externe inhuur en enkele out-of-pocket bestedingen voor faciliteiten. Vanaf het laatste kwartaal van 2018 tot en met heden is gewerkt aan het inscannen van collectie, een activiteit die in de loop van 2021 c.q. begin 2022 afgerond zal worden. Tevens wordt momenteel gewerkt aan de afronding van de ontwikkelingsfase in de vorm van een 'Minimum Viable Product' (MVP). In het boekjaar 2022 is een versnelling en intensivering van het project aangebracht om tot een afronding en implementatie te kunnen komen. In 2023 wordt een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een gerenomeerde uitgever om RKD Research verder te vermarkten.

TOELICHTING OP DE BALANS

	31 december 2022	31 december 2021
Kortlopende schulden		
Crediteuren	411.059	262.619
Te betalen loonheffing	129.053	170.057
Te betalen pensioenpremies	45.143	
Te betalen huisvestingskosten	519.984	872.981
Te betalen kosten	173.044	121.049
Reservering vakantiedagen en -geld en eindejaarsuitkering	203.666	223.141
Te betalen nettoloon	-	30.670
Nog te besteden projectsubsidies	520.037	814.049
Nog te besteden additionele subsidie OCW	-	-
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	1.134.861	1.171.485
Overige schulden	-4.156	46.129
	<u>3.132.691</u>	<u>3.712.179</u>

Nog te besteden projectsubsidies

3.132.691

Deze post betreft de balanspositie van projecten, waarbij op balansdatum een groter bedrag aan voorschotten is ontvangen, dan er tot balansdatum aan kosten gemaakt zijn. Ultimo 2022 heeft deze post met name betrekking op de projecten VMarks on Art, Reference Lab De Stijl, Canvas4All/Getty en de Rembrandt Database (=Mellon).

	2022	2021
<i>Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW</i>		
Stand per 1 januari	1.171.485	556.670
Subsidie OCW - Erfgoedwet - huisvesting	<u>1.624.846</u>	<u>1.544.207</u>
	2.796.331	2.100.877
Onttrekkingen:		
- Huur en overige huisvestingskosten	-214.376	-916.364
- Advieskosten inz. toekomstige huisvesting	<u>-24.061</u>	<u>-13.028</u>
	-238.438	-929.392
Toevoegingen:		
- baten inzake huisvesting	<u>-</u>	<u>-</u>
	-	-
Saldo huisvestingssubsidie	2.557.893	1.171.485
Besteed aan publieksactiviteiten of andere activiteiten	<u>1.423.032</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>1.134.861</u>	<u>1.171.485</u>

Conform de voorschriften van het nieuwe 'Handboek verantwoording cultuursubsidies - Instellingen' verloopt de realisatie van de huisvestingssubsidie primair via de balans en wel via deze post 'Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW'. Op basis van de daadwerkelijk gemaakt huisvestingskosten is het toegestaan een overeenkomstige subsidiebate te realiseren. In dit kader is binnen deze subsidie dekking gevonden voor de huur en de (directe) huisvestingskosten. Gezien het feit dat het RKD regelmatig externe expertise nodig heeft in het kader van de bijzondere huisvestingssituatie/-problematiek, is ook voor deze kosten (voornamelijk advieskosten) dekking gevonden bij de huisvestingssubsidie.

Het saldo van deze post wordt in de komende jaren ondermeer aangewend voor huisvestingskosten inzake onze huidige (oude) huisvesting en inzake het realiseren van onze toekomstige (nieuwe) huisvesting. Artikel 3.11. Besteding resterende middelen. Op grond van artikel 2.8 van de Erfgoedwet kan de subsidie die niet volledig is aangewend voor het beheer van de cultuurgoederen of de instandhouding van gebouwen besteed worden aan publieksactiviteiten of andere activiteiten in het kader van de cultuurgoederen. In het boekjaar is het resultaat ten lase van de reservering gebracht. Gezien het feit dat nog onvoldoende duidelijk is wanneer onze (toekomstige) huisvesting gerealiseerd kan worden c.q. zijn, wordt het gehele saldo van deze post als 'kortlopend' aangemerkt.

In het boekjaar 2022 is het negatief saldo onttrokken uit de huisvestingssubsidie en daarmee besteed aan publieksactiviteiten of andere activiteiten. Het negatief resultaat hangt met name samen met de extra kosten die noodzakelijk zijn gebleken om tot de implementatie van RKD Research te komen.

TOELICHTING OP DE BALANS

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN EN RECHTEN

Verplichtingen

Huurcontract

Het huurcontract met het Rijksvastgoedbedrijf is op 31 december 2016 geëxpireerd. Op grond van de nieuwe Erfgoedwet is het RKD met ingang van 1 januari 2017 zelf verantwoordelijk voor haar huisvesting. Sinds het expireren van het oude huurcontract worden onderhandelingen gevoerd met het Rijksvastgoedbedrijf over een nieuw huurcontract. Het RKD is, samen met het Literatuurmuseum, in gesprek met het RVB om de regie op kosten verder te versterken en de service- en huurovereenkomst aan te passen op de huidige huisvestings situatie. Omdat in het nieuwe huisvestingsstelsel slechts een model is ontwikkeld en deze niet past op de situatie van het RKD is er geen ondertekende huurovereenkomst. Voorafgaande aan de invoering van het nieuwe huisvestingsstelsel (dat ingezet is als pilot in 2017 en definitief van kracht wordt per 1 januari 2023) en in de jaren daarna, is (mondeling en schriftelijk) bezwaar gemaakt op de inhoud van de conceptovereenkomst richting RVB met medeweten van OCW. Deze bezwaren zijn duidelijk omschreven en onderbouwd.

In 2022 is er ontwikkeling geweest in het huisvestingsdossier. Voormalig OCW-topman Van der Vlist is als kwartiermaker aangesteld en daarmee is er versnelling in het huisvestingsdossier gekomen. Duidelijk is dat:

- Er in 2022 extra middelen zijn toegekend van 2 x € 6,5 mln. voor het Rijksvastgoedbedrijf resp. KB (samen met RKD/Literatuurmuseum), hetgeen bedoeld is voor rekeningen en kosten uit het verleden en kosten in de toekomst met betrekking tot de instandhouding van de huisvesting.
- Het RKD het pand uiterlijk moet verlaten per 1-1-2028. Eerdere calculaties gingen uit van instandhoudingskosten ten bedrage van € 57 mln. voor het gehele complex (dus inclusief andere huurders). Omdat het gebouw vanaf 2028 gesloopt wordt, is het aannemelijk dat de instandhoudingskosten de komende vijf jaren relatief beperkt zullen blijven.

Contracten print- en fotokopieerapparatuur

De contracten voor print- en fotokopieerapparatuur hebben een looptijd tot 24 november 2027. De jaarlasten (huur en prints) bedragen ca. € 6.900.

Rechten

Structurele subsidie OCW

Met ingang van 1 januari 2021 is de cultuurnotaperiode 2021-2024 inzake de subsidieverstrekking door het Ministerie van OCW van start gegaan. De Erfgoedwet die in 2015 is aangenomen vormt de wettelijke basis voor het erfgoedbeleid van de overheid; de Erfgoedwet geldt voor onbepaalde tijd tot wederopzegging. Subsidiebeschikking worden voor de periode voor één jaar afgegeven en dienen jaarlijks opnieuw worden aangevraagd.

De Erfgoedwet kent bepalingen voor de financiële vergoeding voor het uitvoeren van de wettelijke taak van erfgoedinstellingen tot de zorg voor het beheer van de collectie. De financiële vergoeding bestaat uit een component voor de huisvestingslasten en een component voor de kosten die worden gemaakt voor het beheer van de collectie. Het RKD heeft in dit kader op 25 juni 2022 een beschikking van het Ministerie van OCW over 2022 ontvangen ter hoogte van in totaal ruim € 4,547 miljoen.

Een ander deel van de subsidie over de cultuurnotaperiode 2021-2024 valt met ingang van deze periode ook onder de Erfgoedwet, in het kader van publieksactiviteiten (voorheen culturele basisinfrastructuur) Deze activiteiten kunnen wijzigen en zijn vooral gericht op het publiek. De instellingen worden geacht hiervoor vierjaarlijks een plan te maken. Deze plannen worden nader geëvalueerd o.b.v. een zelfevaluatie binnen de museale sector. Op basis van de uitkomst van deze zelfevaluatie beslist het Ministerie van OCW over de subsidieverstrekking. Voor dit deel van de subsidie heeft het RKD een subsidiebeschikking (ook d.d. 17 juni 2021) ontvangen over de vierjaarsperiode van 2021 tot en met 2024, en wel voor een (geïndexeerd) totaalbedrag van ruim € 6,842 miljoen.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

	2022	Begroting 2022	2021
BATEN			
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten			
Publieksinkomsten binnenland	19.987	74.837	61.704
Totaal publieksinkomsten	19.987	74.837	61.704
<i>Publieksinkomsten binnenland</i>			
- Entreegelden	5.455	7.000	5.558
- Overige publieksinkomsten binnenland	14.532	67.837	56.146
Totaal	19.987	74.837	61.704
<i>Overige publieksinkomsten binnenland</i>			
In 2022 is het niet gelukt de dienstverlening voor universiteiten en musea op hetzelfde peil te houden als het jaar 2021. Als gevolg van daarvan zijn de baten in 2022 op een lager niveau van € 14.532 uitgekomen.			
	2022	Begroting 2022	2021
Sponsorinkomsten			
Sponsoringbijdragen	-	-	-
Totaal sponsorinkomsten	-	-	-
Overige directe inkomsten			
Onderzoekopbrengsten	46.853	100.000	66.821
Foto-opbrengsten	10.908	15.500	9.150
Publicatierechten	16.639	2.000	348
Overige	51.732	154.959	56.641
Totaal overige directe inkomsten	126.132	272.459	132.960
Indirecte opbrengsten			
Overige indirecte inkomsten	6.020	56.000	9.274
Totaal indirecte opbrengsten	6.020	56.000	9.274
Private middelen			
Private middelen - private fondsen			
- IMAF Foundation - Mondriaan Editieproject	-62.199		62.692
- Stichting Gieskes Strijbis - Mondriaan Editieproject	44.476		62.692
- Diverse private fondsen - Art & Project	25.686		41.250
- Stichting Vincent van Gogh - VGWW fase 1			37.820
- J.C.S. Schouffour - Marks on Art	13.877		33.771
- Stichting van Gogh Museum - VGWW fase 2	56.073		29.368
- Virtutis Opus - Mondriaan Editieproject	6.970		16.401
- A. Jager - Nivagaard	20.398		
- Foundation Art, Book & Collections -Bijvanck	11.103		
- Stichting Zabawas - Bijvanck	6.274		
- Stichting Hendrik Muller Vaderlandsch fonds - Bijvanck	5.019		
- Prins Bernhard Cultuur Fonds - Bijvanck	11.649		
- Stichting Pica - Bijvanck	49.388		
- Getty - Canvas 4All	10.371		
- Diverse private fondsen - Byvanck			
- Stichting Dioraphte - Mondriaan Editieproject	3.670		12.855
- Stichting Hartenfonds - Mondriaan Editieproject	11.940		9.362
- Prins Bernhard Cultuur Fonds - Mondriaan Editieproject	3.549		5.851
- Siebe Johannes ten Cate Stichting	3.133		5.194
- Overige private subsidies en bijdragen	16.000		4.160
- Diverse private fondsen - Mondriaan Editieproject	-		1.432
- Foundation Custodia	-		17.323
- Stichting Cornelis Hofstede de Groot	-		5.000
Totaal	237.376	340.134	345.171

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

Subsidies

	2022	Begroting 2022	2021
Structurele subsidie OCW			
Onderdeel Culturele Basisinfrastructuur	1.560.546	1.543.100	1.710.596
Onderdeel Erfgoedwet - Collectiebeheer	2.922.344	2.889.700	2.836.727
Onderdeel Erfgoedwet - Huisvesting	1.661.470	1.043.840	929.391
Totaal subsidie OCW	6.144.360	5.476.640	5.476.714

Structurele subsidie OCW - Algemeen

Over de subsidieperiode 2021-2024 bestaat de subsidietoezegging van OCW uit drie delen. Allereerst de Erfgoedwetsubsidie, te onderscheiden in een bedrag voor collectiebeheer en een bedrag voor huisvesting. Op grond van de aan de Erfgoedwet gekoppelde 'Regeling beheer rijkscollectie en subsidiering museale instellingen' worden beide deel-subsidies i.h.k.v. de Erfgoedwet in formele zin jaarlijks toegekend. Het betreft een deel collectiebeheer van € 2,922 mln. en huisvesting van € 1,624 mln.

Verder een subsidietoezegging voor publiekactiviteitsubsidie 2021-2024; een toezegging voor de gehele subsidieperiode 2021-2024 van ruim € 6.483 (inclusief indexering 2021). Over 2022 betreft het een bedrag van ruim € 1,5 miljoen.

In totaal bedroegen de structurele subsidietoezeggingen van OCW over 2022 ruim € 6.108 miljoen.

Structurele subsidie OCW - Erfgoedwet - Huisvesting

Voor een nadere toelichting op de wijze waarop deze post conform de vereisten van het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies - instellingen' tot stand is gekomen wordt verwezen naar de toelichting op de post 'Nog te besteden huisvestingsubsidie OCW' in de balans.

Incidentele publieke subsidies

- Getty - Canvas	14.261		
- OCW - RKD Research - Digitale Toegankelijkheid	51.802		210.848
- Metamorfoze - Modernisten	56.150		72.524
- OCW - Reference Lab - De Stijl	-1.848		38.318
- KNAW - Archief Abraham Bredius	-20.084		31.084
- KNAW - Pieter Lastman	20.299		8.215
- KNAW - Vrouwen in de kunst	17.982		
- Mondriaanfonds - VGWW fase 1			19.482
- Stichting Kröller-Müller Museum - VGWW fase 1			11.962
- Digitalisering beeldhoudersarchieven	25.262		
- Mondriaanfonds - VGWW fase 2	29.906		15.663
- Stichting Vincent van Gogh - VGWW fase 2	11.676		6.115
- Stichting Kröller-Müller Museum - VGWW fase 2	11.676		6.115
- Stichting Kröller-Müller Museum - Exploitatie VGWW	12.299		9.863
- Stichting Van Gogh Museum - Exploitatie VGWW	12.709		9.863
- Stichting Van Gogh Museum - VGWW fase 1			8.179
- OCW - Additionele incidentele subsidie			1.374
- Mondriaanfonds - 75 jaar vrijheid			-
- Overige publieke subsidies en bijdragen	76.000		25.000
Totaal	318.090	651.116	474.605

Private middelen - private fondsen / Incidentele

De omvang van de externe financiering van projecten (zie de post 'Private middelen - private fondsen' en de post 'Incidentele publieke subsidies') blijft ook in 2022 achter bij de in de begroting 2021 hiervoor opgenomen bedragen. Net als in eerdere jaren heeft e.e.a. vooral te maken met het feit dat gedurende het jaar bij diverse bestaande projecten niet de verwachte voortgang werd gerealiseerd. Het jaar 2022 laat gelukkig wel een continuering zien van de positieve ontwikkeling inzake de totstandkoming van nieuwe projectvoorstellen. Door vertragingen c.q. afwijzingen in de ontvangen subsidietoezeggingen bleven hierdoor echter ook over 2022 de omvang van de gerealiseerde bijdragen toch nog achter bij de begroting 2022.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

LASTEN

	2022	Begroting 2022	2021
Personeelslasten			
Personeelslasten beheer	1.289.453	1.301.629	1.181.052
Personeelslasten activiteiten	3.665.867	3.248.934	3.246.943
Totaal personeelslasten	4.955.320	4.550.562	4.427.995
Personeelslasten beheer			
Personeelslasten beheer met vast contract	623.756	1.024.604	723.916
Personeelslasten beheer met tijdelijk contract	91.679		106.400
Beheerslasten ingehuurd personeel	566.191	231.625	344.831
Overige personeelslasten	7.827	45.400	5.905
Totaal personeelslasten beheer	1.289.453	1.301.629	1.181.052
Activiteitenlasten personeel			
Personeelslasten activiteiten met vast contract	2.885.110	3.001.354	2.627.029
Personeelslasten activiteiten met tijdelijk contract	243.960		222.138
Activiteitenlasten ingehuurd personeel	511.233	159.040	369.453
Overige personeelslasten	25.564	88.540	28.323
Totaal personeelslasten activiteiten	3.665.867	3.248.934	3.246.943

Toelichting inzake Wet Normering Topinkomens inzake RKD

Met het oog op de Wet Normering Topinkomens, dient het RKD gedetailleerde informatie te verstrekken over de bezoldiging van haar directeur/bestuurder en zakelijk directeur, respectievelijk de heer prof. dr. C.W.M. Stolwijk en mevrouw drs. M.S. Pondman. Mevrouw Pondman is per 31 oktober 2022 uit dienst gegaan.

Functie	Directeur/bestuurder
Duur dienstverband	1-1 t/m 31-12-2022
Omvang dienstverband in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Ja, echte
Individueel WNT maximum	216.000
Bezoldiging	
Beloning	139.932
Belastbare onkostenvergoeding	3.114
Beloningen betaalbaar op termijn	26.865
Subtotaal	169.911
Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	169.911
Functie	Directeur
Duur dienstverband	1-1 t/m 31-10-2022
Omvang dienstverband in fte	1,0
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Ja, echte
Individueel WNT maximum	179.901
Bezoldiging	
Beloning	89.947
Belastbare onkostenvergoeding	1.544
Beloningen betaalbaar op termijn	19.375
Subtotaal	110.866
Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	110.866

Ook de leden van de Raad van Toezicht vallen onder de WNT-regelgeving; de leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vergoeding ter hoogte van de fiscaal onbelaste vrijwilligersvergoeding gerelateerd aan het aantal bijgewoonde vergaderingen in een kalenderjaar.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING*Personeelskosten met vast/tijdelijk contract*

Vanaf het begin van de implementatie van RKD *On the Move* vormt de beheersing van de (structurele) personeelslasten een belangrijke doelstelling in de interne beheersing van de activiteiten van het RKD. De kern van deze beheersing vormt het formuleren en jaarlijkse aanscherpen van een personele 'kernformatie' in het kader van het jaarlijkse begrotingsproces en in relatie met de daarin begrote activiteit. Ten behoeve van de uitvoering van tijdelijke/projectmatige activiteiten wordt in aanvulling op deze personele 'kernformatie' een 'flexibele schil' vastgesteld.

Op deze wijze is over 2022 de interne beheersing van de personeelslasten ingericht, zowel voor wat betreft de personele kosten van medewerkers met een vast of tijdelijk dienstverband als voor wat betreft de kosten van extern ingehuurd personeel.

Lasten ingehuurd personeel

Deze post betreft met name de structurele externe inhuur van enkele gespecialiseerde, kritieke functies. In het functiegebouw is ervoor gekozen onder andere de rol van senior HR adviseur en die van controller niet vast in loondienst aan te trekken maar extern in te kopen. In 2022 zijn de functies programmamanager RKD-research en afdelingshoofd DIM extern ingevuld. Het aantrekken van vaste medewerkers voor de afdeling DIM blijkt in de praktijk lastig. De benodigde senior developer is nog niet gevonden. Het team functioneert inmiddels goed en is goed bezet. Het Hoofd DIM heeft veel aan teambuilding gedaan. Verder is in 2022 hangt de inhuur van 2023 vooral samen met de extra inspanningen om tot de afronding van het project RKD Research te komen.

Overzicht werkzame personen RKD

Samengevat vanuit de invalshoek bezien van het totaal aan werkzame personen bij het RKD, ziet het overzicht van de verschillende categorieën medewerkers over 2022 er als volgt uit:

	Aantal personen 2022	Aantal fte/uren	Aantal personen 2021
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd) ¹	54	47,78	69 personen
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd) ¹	26	14,07	14 personen
Ingehuurd zelfstandigen/freelancers	24	7,9	19 personen
Stagiaires	15	10,21	20 personen
Vrijwilligers	50	25,19	12 personen

¹ Voor wat betreft de categorieën 'Werknemers in vaste dienst' en 'Werknemers in tijdelijke dienst' zijn de vergelijkende cijfers over 2022 respectievelijk 57,72 fte en 69 personen voor onbepaalde tijd en 9,22 fte en 14 personen voor bepaalde tijd.

	2022	Begroting 2022	2021
Huisvestingskosten			
Huur	195.745	320.000	312.636
Servicelasten	-346.977	252.000	278.100
Dagelijks onderhoud	31.704	50.000	32.825
Overige huisvestingskosten	357.807	364.000	292.804
Huisvestingskosten	238.279	986.000	916.365

De huisvestingslasten worden ten opzichte van de begroting 2022 in totaliteit onderschreden. In 2022 is er ontwikkeling geweest in het huisvestingsdossier. Er zijn extra middelen beschikbaar gekomen om kosten uit het verleden en instandhoudingskosten in de toekomst te voorzien. De gereserveerde servicekosten in de administratie zijn daarom afgeboekt (ook over voorgaande jaren). Daarom is de post servicelasten negatief. Betwiste facturen voor servicelasten uit het verleden staan voorzichtigheidshalve nog gereserveerd.

	2022	Begroting 2022	2021
Afschrijvingen			
Afschrijving verbouwingen	-	-	-
Afschrijving inventaris	40.670	38.400	40.882
Afschrijving automatiseringsapparatuur	36.064	72.100	33.517
Totaal afschrijvingen	76.734	110.500	74.399

Het achterblijven van de afschrijvingskosten wordt evenals in 2022 met name veroorzaakt doordat de in de begroting 2022 ingeruimde financiële ruimte zeer beperkt benut is voor innovatieve ICT-investeringen. In het algemeen zien we dat investeringen in inventaris geminimaliseerd zijn, omdat het RKD binnen afzienbare termijn zal moeten verhuizen. Verder zien we dat automatisering veel meer in de cloud plaatsvindt, waardoor investeringen in servers en daarmee samenhangen bedragen niet meer plaatsvinden. Uiteraard leidt dit wel tot hogere reguliere automatiseringskosten.

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING

	2022	Begroting 2022	2021
Overige lasten			
Overige beheerslasten	476.553	347.500	372.614
Overige activiteitenlasten	1.088.623	868.017	759.167
Totaal overige lasten	1.565.176	1.215.517	1.131.781

	2022	Begroting 2022	2021
Overige beheerslasten			
Kantoorkosten	52.683	46.000	36.116
Automatiseringskosten	178.251	131.000	136.919
Organisatiekosten	245.619	170.500	199.579
Totaal overige beheerslasten	476.553	347.500	372.614

Organisatiekosten

De post organisatiekosten kent een aantal overschrijdingen te verklaren uit de toegenomen kosten voor lidmaatschappen, verzekeringskosten en advieskosten inzake het huisvestingsdossier. Met name de advisering betreffende de exploitatie en onderhoud van het huidige pand zijn lastig accuraat in te schatten op voorhand. Deze kosten treden vooral op indien advisering noodzakelijk is wat lastig te voorspellen is in een verzamelpand met meerdere huisvestingsstelsels. Verder is nog relevant op te merken dat deze kosten op basis van de faciliteiten van het Handboek gedekt worden uit de ruimte binnen de huisvestingssubsidie OCW, waardoor deze budgetneutraal zijn voor de begroting c.q. exploitatie. Tenslotte worden delen van deze kosten deels gedeeld met onze 'medehuurder' van het KB Complex, het Literatuurmuseum. Verder zijn deze kosten op basis van de faciliteiten van het Handboek gedekt uit de huisvestingssubsidie OCW.

Tenslotte betreffen de organisatiekosten met name de toegenomen verzekeringskosten en de toegenomen kosten voor lidmaatschappen; voor de volledigheid werden deze toegenomen kosten gecompenseerd door het vrijvallen van reserveringen voor oninbare debiteuren, uitstaande Btw-verplichtingen en depotbedragen.

	2022	Begroting 2022	2021
Overige activiteitenlasten			
Materiële lasten collectie- en publieksfunctie			
Collectiebeheer en -behoud	61.802	39.100	93.920
Documentatiekosten	109.193	115.187	89.347
Publicatiekosten	31.443	13.500	25.880
Communicatiekosten	36.230	144.580	27.974
Overige activiteitskosten	849.956	555.650	316.553
Activiteitskosten Codart	-	-	205.493
Totaal overige activiteitenlasten	1.088.623	868.017	759.167

Overige activiteitskosten

Bij het samenstellen van de begroting worden de activiteitskosten van project voor zover mogelijk uitgesplitst in de verschillende kostencategorieën. Daarin slagen we ten tijde van het begrotingsproces maar ten dele, met als gevolg dat de post 'Overige activiteitskosten' gebruikt wordt om toch alle kosten van een project in de begroting op te (kunnen) nemen. De veel hogere kosten dan begroot hangen in belangrijke mate samen met de invoering van RKD Research. In het voorjaar is de begroting van RKD Research aanmerkelijk verhoogd om tot een afronding in het boekjaar 2022 te kunnen komen. Het voorjaar van 2023 staat in het teken van de implementatie.

Activiteitskosten Codart

Over 2021 wordt een laatste keer de bijdrage Codart opgenomen in verband met het aflopen van een in 2018 afgesloten 'dienstverleningsovereenkomst'. Vanaf 1 januari 2022 worden de activiteiten van Codart in een samenwerkingsverband met het Rijksmuseum voortgezet.

	2022	Begroting 2022	2021
Rentebaten/-lasten			
Rentebaten	138	-	1.242
Rentelasten	-16.594	-15.832	-9.718
Totaal rentebaten/-lasten	-16.456	15.832	-8.476

Rentelasten

De rentelasten houden verband met het feit dat vanaf 2021 het aanhouden met ruime saldi op bankrekeningen (negatieve) rente verschuldigd is. Deze ruime saldi ontstaan veelal op momenten dat de voorschotten voor de structurele OCW-subsidie worden ontvangen. Inmiddels zijn de negatieve rentes weer voorbij en wordt (beperk) rente vergoed.

OVERIGE GEGEVENS

Aan: het bestuur van RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis te s'-Gravenhage gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Naar ons oordeel zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de winst- en verliesrekening over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, eerste lid, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT), niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de Wet normering topinkomens (WNT) 2022.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de met governance belaste personen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de met governance belaste personen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Utrecht, 28 maart 2023

Conclude Accountants B.V.

Ref. mevr. P.J. van Glaanen Weijgel RA

BIJLAGEN

PRESTATIEVERANTWOORDING T.B.V. MINISTERIE VAN OCW

	2022		Activiteitenplan OCW		2021	
	Aantal	Aantal deelnemers	Aantal	Aantal deelnemers	Aantal	Aantal deelnemers
ACTIVITEITEN						
OPENBARE ACTIVITEITEN						
Lezingen/RKD Talks	4	143	-	-	3	95
Vitrinetentoonstellingen	2		-	-		
Internationale symposia/bijeenkomsten	4	384	-	-		
Masterclasses	21	355			6	98
Deelname TEFAF	1	140	-	-		
Deelname PAN	1		-	-		
Beoordelingsdagen			-	-		
Rondleidingen	2	30	-	-	4	52
Overige events	19	894			5	173
Online events	7	417	-	-	31	1.569
Totaal openbare activiteiten	61	2.363	-	-	49	1.987
BEZOEK WEBSITE						
Aantal bezoeken RKD Explore	1.532.875		-		1.626.627	
Aantal bezoeken RKD Studies *	15.724		-		13.612	
Totaal aantal bezoeken RKD	1.548.599		-		1.640.239	
Aantal unieke bezoekers RKD Explore	973.396		-		1.002.822	
Aantal unieke bezoekers RKD Studies	8.943		-		7.351	
Totaal aantal unieke bezoekers RKD	982.339		-		1.010.173	
Aantal bezochte pagina's RKD Explore	6.275.347		-		6.725.497	
Aantal bezochte pagina's RKD Studies *	71.400		-		75.315	
Totaal aantal bezochte pagina's RKD	6.346.747		-		6.800.812	
Gem. aantal bezoeken/dag RKD Explore	4.200		-		4.457	
Gem. aantal bezoeken/dag RKD Studies *	43		-		37	
Totaal gem. aantal bezoekers/dag RKD	4.243		-		4.494	
Gem. aantal bezochte pagina's RKD Explore	4,09		-		4,13	
Gem. aantal bezochte pagina's RKD Studies *	4,54		-		5,53	
Totaal gem. aantal bezochte pagina's RKD	4,10		-		4,15	

DOELSTELLINGEN EN CRITERIA

Doelstelling

Prestatiecriterium 2021-2024

Stand van zaken per 31-12-2022

1. Verhuizing naar uitnodigende locatie met verbindend concept	1.	nieuw fysiek collectieconcept waarmee de collectie veilig en optimaal kan worden benut op de nieuwe locatie	
	2.	100 % standplaatsregistratie	
	3.	nieuw dienstenconcept voor nieuwe locatie	
	4.	minimaal vijf nieuwe partnerschappen t.b.v. programmering op nieuwe locatie	
2. Transitie van analogoog naar digitaal	1.	beeldcollectie 100% gedigitaliseerd (5,5 mln. objecten) en zoveel mogelijk online raadpleegbaar	
	2.	digitaliseringsslag archieven en bibliotheek naar behoefte en waardering gebruikers (klantonderzoek, uitleenfrequentie en behoeften in relatie tot onderzoeksprojecten)	
	3.	10% groei per jaar m.b.t. raadplegen digitale bibliotheek na implementatie	
	4.	positieve externe audit op performance en functionaliteit van nieuwe digitale infrastructuur	
	5.	minimaal zes additionele externe partners i.r.t. interactief beheerde databases	
	6.	5% groei in aantal collega-instituten dat doorlinkt naar onze dienstverlening	
3. Het kennisnetwerk en platform binnen eigen kennisdomein	1.	Stijgende lijn in online gebruikersaantallen na lancering onderzoeks-functionaliteit RKD Research. Specifiek - gebruik persoonlijk bureaublad en functionaliteiten betreffende kennisdeling	
	2.	stijging van 50 kennisevents per jaar (2.000 bezoekers) in 2021 naar 100 in 2024 (5.500 bezoekers)	
4. Wetenschappelijk en maatschappelijk gewaardeerd onderzoek	1.	aantal en aard museale en wetenschappelijke samenwerkingsprojecten	
	2.	positieve score zelfevaluatie op QRH	
5. Sterke zichtbaarheid en gebruik van diensten bij huidige en nieuwe doelgroepen	1.	groei van totaal aantal fysieke bezoeken naar 10.000 per jaar	
	2.	groei gebruik/volgers social media van 15% per jaar	
	3.	5% jaarlijkse groei in bezoeken aan de website	
	4.	twee tentoonstellingen per jaar in eigen huis	
	5.	5% jaarlijkse verhoging groepsbezoek	
	6.	50% groei van aantal instellingen waar bruiklenen aan geleverd worden	
6. Een gediversifieerd eigen verdienvermogen	1.	18-20% eigen inkomsten	
	2.	behalen doelstellingen businesscase RKD Research na lancering nieuwe propositie	
	3.	5% generieke groei omzet uit dienstencatalogus	

Prestatiecriterium (nog) niet van toepassing = Prestatiecriterium behaald = Prestatiecriterium niet behaald =

AANVULLEND OVERZICHT INZAKE MODEL T.B.V. MINISTERIE VAN OCW

BATEN	Collectie- beheer/Publieks- activiteiten *	Algemeen beheer	Totaal 2022
EIGEN INKOMSTEN			
Publieksinkomsten			
- kaartverkoop/entreegelden	5.455	-	5.455
- overige publieksinkomsten binnenland	14.532	-	14.532
Totaal publieksinkomsten	19.987	-	19.987
Overige directe inkomsten			
- sponsorinkomsten	-	-	-
- overige directe inkomsten	126.132	-	126.132
Totaal overige directe inkomsten	126.132	-	126.132
Totaal directe inkomsten	146.119	-	146.119
Bijdragen uit private middelen			
Indirecte inkomsten	6.020	-	6.020
Bijdragen uit private middelen			
- private middelen - private fondsen	237.376	-	237.376
Totaal bijdragen uit private middelen	243.396	-	243.396
TOTAAL EIGEN INKOMSTEN	389.516	-	389.516
SUBSIDIES			
Structurele subsidie OCW			
- onderdeel Culturele Basisinfrastructuur	1.560.546	-	1.560.546
- onderdeel Erfgoedwet - Collectiebeheer	2.922.344	-	2.922.344
- onderdeel Erfgoedwet - Huisvesting	-	1.661.470	1.661.470
Totaal structurele subsidie OCW	4.482.890	1.661.470	6.144.360
Incidentele publieke subsidies			
- incidentele publieke subsidies	318.090	-	318.090
Totaal incidentele publieke subsidies	318.090	-	318.090
TOTAAL SUBSIDIES	4.800.980	1.661.470	6.462.450
TOTALE BATEN	5.190.496	1.661.470	6.851.966
Personeelslasten	3.665.867	1.289.453	4.955.320
Huisvestingslasten	-	238.279	238.279
Afschrijvingen	-	76.734	76.734
Aankopen	-	-	-
Overige lasten	1.088.623	476.553	1.565.175
TOTALE LASTEN	4.754.491	2.081.019	6.835.510
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	436.005	-419.549	16.456
Rentebaten/-lasten	-	-16.456	-16.456
EXPLOITATIERESULTAAT	436.005	-436.005	0
TOEREKENING inzake ALGEMEEN BEHEER	-436.005	436.005	-
EXPLOITATIERESULTAAT na toerekening	0	-	0

* Het RKD maakt geen expliciet onderscheid tussen haar activiteiten in het kader van het collectiebeheer en publieksactiviteiten. Elk van haar activiteiten bevat kenmerken van beide categorieën, zonder dat daarbij de kosten expliciet en controleerbaar (kunnen) worden toegerekend aan één van deze categorieën. Daarbij maken wij gebruik van de 'geest' van bepaling 5.1.3.1. van het Handboek Verantwoording Instellingen Erfgoedwetsubsidie op grond waarvan uitwisselbaarheid van beide subsidies is toegestaan in het geval dat subsidiemiddelen resteren nadat activiteiten opgenomen in de begroting volledig zijn uitgevoerd. Overigens sluit deze wijze van verantwoorden aan bij de wijze waarop we in het verleden de BIS-subsidie opnamen in de verantwoording.

BIJLAGE INZAKE OCW-PROJECTSUBSIDIE '2021 DIGITALE TOEGANKELIJKHEID'

Deze bijlage vormt een nadere verdieping van enkele passages uit het bestuursverslag en de jaarrekening 2021 ten aanzien van de OCW-projectsubsidie '2020 Digitale Toegankelijkheid' (toegekend d.d. 19 maart 2020; projectnummer 23681261). Op 14 oktober 2021 is nog een aanvullende subsidie toegekend ad € 49.500 t.b.v. noodzakelijke AVG-werkzaamheden (projectnummer 30093787). In het bestuursverslag wordt op de pagina's 26 t/m 28 een inhoudelijk toelichting op dit project binnen het programma RKD Research gegeven. Voorts wordt bij elk van de onderstaande onderdelen verwezen naar welke passages in het bestuursverslag en/of jaarrekening het betreft.

Onderdeel: Inhoudelijke voortgang

Activiteit	Resultaat
01. Doelarchitectuur: herinrichting tussenlaag	Toekomstvaste architectuur in lijn met informatiebeleid principes.
02. Verkennen ontwikkelopties	Afgewogen ontwikkelopties die passen in de RKD doelarchitectuur. Een indicatie van ontwikkeltijd, -kosten en waar te maken kwaliteit.
03. Ontwerp Visual Search en bureaublad	Getoetst ontwerp en prototype (proof of concept) voor visual search en bureaublad
04. Ontwikkeling Visual Search en bureaublad	Werkende componenten visual search en bureaublad
05. Acceptatietest	Geaccepteerde componenten visual search en bureaublad
06. Integratietest	Geaccepteerde componenten visual search en bureaublad die binnen de RKD Digital Research deugdelijk functioneren.
07. Gebruikerstoets	Nieuwe dienstverlening die aansluit op de klantverwachtingen
08. Interne uitrol	Opgeleide RKD medewerkers
09. Publiekscampagne en externe uitrol	Ontwerp en voorbereiding content publiekscampagne waarmee de geformuleerde doelstellingen op het gebied van bereik kunnen worden gehaald
10. Kennisoverdracht	Gedeelde kennis en initiatieven die renderen voor RKD, DEN, partners en het veld
11. Overhead - externe projectleiding	Projectsturing, administratie, programmamanagement
12. Beschikbaarstelling in lijn met AVG-wetgeving	Extra werkzaamheden om materiaal in lijn met AVG-wetgeving beschikbaar te kunnen stellen.

Onderdeel: Financiële voortgang

Activiteit	Goedgekeurde projectbegroting	Realisatie t/m 31-12-2022
01. Doelarchitectuur: herinrichting tussenlaag	39.000	193.029
02. Verkennen ontwikkelopties	18.200	19.937
03. Ontwerp Visual Search en bureaublad	45.000	-
04. Ontwikkeling Visual Search en bureaublad	60.000	152.066
05. Acceptatietest	10.000	-
06. Integratietest	25.000	5.280
07. Gebruikerstoets	15.000	40.000
08. Interne uitrol	-	-
09. Publiekscampagne en externe uitrol	20.000	23.897
10. Kennisoverdracht	10.000	-
11. Overhead - externe projectleiding	37.440	85.696
12. Beschikbaarstelling in lijn met AVG-wetgeving	49.500	82.550
Niet ten laste van OCW-projectsubsidie		-273.314
Totaal subsidiabele kosten	329.140	329.140

In de 'toelichting op de exploitatierekening' (pagina 53) staat de gerealiseerde subsidie in het kader van dit project verantwoord.

Onderdeel: Planning

Activiteit	Stand van zaken per 31-12-2022	Geplande afroning
01. Doelarchitectuur: herinrichting tussenlaag	gereed	
02. Verkennen ontwikkelopties	gereed	
03. Ontwerp Visual Search en bureaublad	gereed	
04. Ontwikkeling Visual Search en bureaublad	gereed	
05. Acceptatietest	gereed	
06. Integratietest	gereed	
07. Gebruikerstoets	gereed	
08. Interne uitrol	gereed	
09. Publiekscampagne en externe uitrol	gereed	
10. Kennisoverdracht	gereed	
11. Overhead - externe projectleiding	gereed	
12. Beschikbaarstelling in lijn met AVG-wetgeving	gereed	